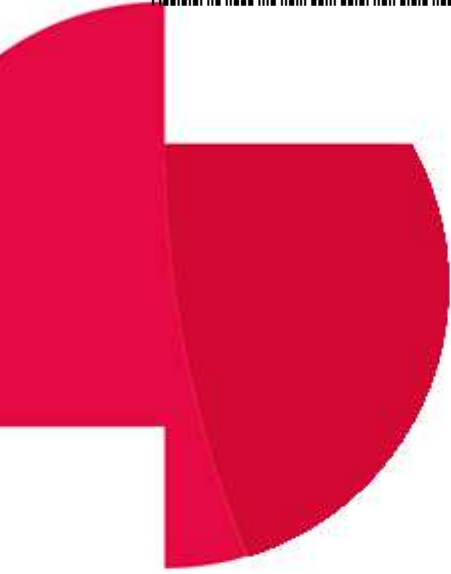

Ons nummer: O23.001421

Bestuursrapportage

april, mei, juni 2023

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Programma 1: Sociaal	4
3	Programma 2: Ruimte.....	14
4	Programma 3: Bestuur	26
5	Overzichten	33
6	Mutaties reserves	33
7	Paragrafen	35
8	Ontwikkelfonds en overige projecten.....	36
8.1	Ontwikkelfonds	36
8.2	Financieel overzicht Ontwikkelfonds	41
8.3	Overige majeure projecten	42
9	Financiële mutaties	44
9.1	Voorgestelde (mutaties in) kredieten.....	44
9.2	Voorgestelde begrotingswijzigingen	46
10	Ombuigingsmonitor	49

1 Inleiding

Aanbieding bestuursrapportage

Bijgaand ontvangt u de Bestuursrapportage april, mei, juni 2023.

- In deze berap rapporteren we over afwijkingen bij speerpunten en projecten. De speerpunten zijn afkomstig vanuit de Programmabegroting 2023. Daar waar er nieuwe zaken zijn die interessant zijn voor de raad, worden deze ook gemeld. Nieuwe teksten bij speerpunten en projecten zijn in **groene tekst** aangegeven.
- Via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023 zijn specifieke middelen toegekend voor de komende jaren. Waar mogelijk zijn deze middelen vermeld bij de overeenkomstige speerpunten, bij de projecten of bij de paragrafen.
- Deze bestuursrapportage bevat vier mutaties in kredieten. Deze hebben een negatief effect op de reserves van € 1,8 miljoen.
- Deze bestuursrapportage bevat 12 begrotingswijzigingen. Deze begrotingswijzigingen geven in totaal een nadeel van € 555.000.

Leeswijzer afwijkingen

We rapporteren steeds op drie onderdelen. Hierbij gebruiken we de volgende icoontjes:

Voor Inhoud: 	Voor Financiën: 	Voor Planning:
--	---	--

Per onderdeel kennen we een kleur toe. De kleuren hebben de volgende betekenis:

Alles ligt op schema. 	Er dreigen afwijkingen. 	Er zijn afwijkingen.
--	--	---

Mutaties t.o.v. de vorige rapportage markeren we met een Δ (verbetering) of een ∇ (verslechtering). Bij Financiën is de rapportage van de afwijking ten opzichte van de begroting. Tekstuele mutaties in de programma's en bij de projectrapportage geven we weer in groene kleur.

Prognose resultaat

			(bedragen x € 1.000)
Totaal saldo baten en lasten			
Programma	Stand begroting	Verwachting einde jaar	Verwachte afwijkingen
Programma 1 - Sociaal	-130.561	-130.561	0
Programma 2 - Ruimte	-38.895	-39.804	-908
Programma 3 - Bestuur	-15.511	-15.589	-78
Overzichten	180.334	180.541	207
Mutaties reserves	7.272	7.497	224
Totaal saldo baten en lasten	2.638	2.083	-555

In de Programmabegroting 2023 is voor 2023 een nadelig saldo begroot van € 12,6 miljoen. De op 2 februari vastgestelde Actualisatie van de Programmabegroting 2023 gaf een verbetering van het begrote saldo van € 2,6 miljoen. De vorige bestuursrapportage gaf geen voor- of nadeel. Daardoor is het begrote saldo veranderd in € 9,9 miljoen nadelig.

Deze bestuursrapportage geeft een nadeel van € 555.000 op de exploitatie. Het begrote saldo verandert in € 10,5 miljoen nadelig.

2 Programma 1: Sociaal

Speerpunten uit de Programmabegroting

Nr.	Speerpunt				
	Hoofdtakveld Onderwijs				
1.	Opstellen IHP				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Opstellen nieuw huisvestingsplan	-40	0	0	0
	Indexeren investeringsprogramma onderwijshuisvesting	-37	-46	-55	-64
	<u>Toelichting:</u> We stellen samen met de schoolbesturen een nieuw toekomstbestendig Integraal Huisvestingsplan (IHP) op voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. We worden daarbij ondersteund door een externe partij. De gegunde partij is een specialist met ervaring in de regio, waarin ook de schoolbesturen hun vertrouwen hebben uitgesproken. We kiezen voor een zorgvuldig proces, dit kost tijd. We verwachten de uitkomst te kunnen delen met de raad in het tweede kwartaal van 2024.				
2.	Integrale Kindaanpak				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	<u>Toelichting:</u> Om kinderen gelijke kansen te bieden is het belangrijk dat opvang, onderwijs, zorg, sport en cultuur voor kinderen goed op elkaar aansluiten. Samen met de partners werken we aan een Integrale Kind Aanpak. De aanjager IKA heeft ondersteund bij de doorontwikkeling aan de bestaande IKA's en de uitbreiding van startende IKA's. De nieuwe subsidieregeling IKA is per 1 februari gepubliceerd. Daarnaast is de inzet van schoolmaatschappelijk werkers geïntensiveerd.				
3.	Opstellen en uitvoeren Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Doorgaan met de weekend- en zomerschool	-42	-50	-50	-50
	<u>Toelichting:</u> We gaan voor gelijke kansen voor alle kinderen. We willen dat kinderen op een dusdanige manier worden gestimuleerd in hun ontwikkeling, dat zij later op een bij hen passende manier kunnen deelnemen aan de samenleving. Daarom steken we vroeg in door middel van Voor- en Vroegschoolse Educatie, versterken van de doorgaande ontwikkellijn van voorschool naar vroegschool, gezinsgerichte programma's en andere activiteiten om de kinderen een goede start te bieden voor een ononderbroken schoolloopbaan. Het onderwijsachterstandenbeleid 2018-2022 (GOAB) is geëvalueerd met partners uit kinderopvangorganisaties, het onderwijs en de werkgroep Integrale Kind Aanpak. Vanuit de evaluatie zijn bestaande en nieuwe speerpunten geformuleerd. Wat werkt, dat zetten we voort. Wat beter kan, daar zijn we over in gesprek om te komen tot een onderwijsachterstandenbeleid dat mogelijkheden en perspectief biedt om actief te bouwen aan de toekomst en te investeren in onze jeugd.				

Het is niet haalbaar om het onderwijsachterstandenbeleid in september 2023 voor te leggen aan de raad. Het opstellen van een nieuw beleidsplan onderwijsachterstandenbeleid vraagt meer tijd, omdat het actualiseren van het onderwijsachterstandenbeleid en het inpassen van het coalitiespeerpunt 'doorontwikkelen integrale kindaanpak' complexer blijkt dan tevoren is ingeschat. Dit wordt verschoven naar het tweede kwartaal van 2024.

Nr.	Speerpunt				
	Hoofdtakveld Sport				
4.	Ontwikkelen nieuw sportbeleid				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Investeren in buitensport accommodaties	0	-35	-35	-35
	Bewegen in de Openbare Ruimte	-140	-140	-140	-140
	Keuren buitensport- en speelmogelijkheden	-55	-55	-55	-55
	Motie Sportmiddelen	-100	-100	-100	-100
	<p><u>Toelichting:</u> Er wordt gewerkt aan een herijking van het sportbeleid (2024+). Belangrijke speerpunten zijn: iedereen doet mee, bevorderen gezonde leefstijl, toekomstbestendige verenigingen, duurzame accommodaties en een uitnodigende openbare ruimte. Na de ambtelijke evaluatie zijn speerpunten benoemd voor het nieuwe beleid. Deze zijn vertaald naar opgaven en doelen. Op 20 september is een informerende bijeenkomst gepland, met het sportbeleid en het cultuurbeleid op de agenda. De planning is om het sportbeleid in december 2023 op te leveren.</p> <p>Naast het ontwikkelen van nieuw sportbeleid is de regeling sporthulpmiddelen in werking getreden en staat open voor het subsidieaanvragen. Na een jaar zal een evaluatie van de regeling plaatsvinden. De raad wordt hierover via een actieve info geïnformeerd.</p> <p>Ook de subsidieregeling Bewegen in de Openbare Ruimte staat open voor het aanvragen van subsidie.</p>				
5.	Sporthart Bolsward				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	<p><u>Toelichting:</u> Ter concretisering van de gebiedsvisie heeft Werkgroep Groene Sporthart Bolsward een plan van aanpak gemaakt met verschillende scenario's voor de ontwikkeling van het sportpark. Het plan van aanpak is tot stand gekomen in samenspraak met meer dan 20 lokale organisaties. Wij hebben een besluit genomen over vervolgstappen, waaronder de financiële uitwerking. Deze is complex en vraagt meer aandacht om tot besluitvorming in de raad over te gaan. De gedane toezegging om in mei een raadsvoorstel te hebben is niet haalbaar. Bouwen in de centrale zoekzone van het Groene Hart, betekent het verlies van een volwaardig voetbalveld. Wij zijn in overleg met de voetbalverenigingen over compensatie van dit veld. De uitwerking hiervan komt dit voorjaar in de raad via de notitie kunstgras.</p> <p>In de vorige Berap is gemeld dat de financiële uitwerking van het plan van aanpak van de werkgroep Groene Sporthart Bolsward complex is. Daarom is belangrijk dat de werkgroep Groene Sporthart Bolsward eerst inzage geeft in de financiële haalbaarheid van haar plan. Om en ander inzichtelijk te maken heeft de werkgroep de hulp ingeroepen van Maatschappelijk financieren uit Arnhem.</p>				

Daarnaast heeft de gemeente een projectmanager aangesteld om het plan van de werkgroep in en bredere gemeentelijke context te kunnen begeleiden.

In dit verband is het interessant om in herinnering te roepen dat bij de vaststelling van de Gebiedsvisie “Het Groene Hart van Bolsward” op 8 juli 2021 de ambitie is uitgesproken om aandacht te besteden aan het verbinden van het fysieke domein met het sociale domein. Hier liggen naar het oordeel van het college namelijk kansen en kunnen naar verwachting ook kwalitatieve en financiële voordelen worden behaald. Immers beleidsdoelen van het sociaal domein kunnen in nauwe samenwerking van de Mienskip beter worden behaald als er een breed maatschappelijk draagvlak is. De werkgroep geeft aan dat dit draagvlak bij hen zeker aanwezig is.

Nr.	Speerpunt				
	Hoofdtakveld Cultuur				
6.	Uitvoering museumbeleid				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Ondersteunen van kunst en cultuur en musea	0	0	-410	-370
	Ondersteunen van de samenwerking van onze musea	-8	-8	-8	-8
	<u>Toelichting:</u>				
	We voeren het vastgestelde museumbeleid (maart 2022) uit. Op 30 mei heeft het college de concept subsidieregeling vastgesteld. We herijken de subsidieregeling voor musea, zodat deze goed aansluit bij het vastgestelde beleid. Momenteel ligt de conceptsubsidiereregeling voor de musea ter inzage tot 1 september 2023 en voeren we gesprekken met de musea. De reacties worden na 1 september verwerkt. Daarna stellen wij de regeling definitief vast.				
7.	Aansluiten bij Arcadia				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Aansluiting Arcadia	-75	-75	-75	0
	<u>Toelichting:</u>				
	Arcadia keert iedere drie jaar terug met een cultureel programma. In 2025 wil Súdwest-Fryslân een actieve bijdrage gaan leveren aan Arcadia met een (grotere) culturele manifestatie, passend bij ons DNA en actuele thema's die spelen. We gaan dit in samenwerking met Arcadia, die in de lead is, en onze lokale culturele instellingen en toerismesector verder concretiseren en uitwerken. Dit jaar worden de voorbereidingen opgestart. We hebben een gesprek gehad met Arcadia om het thema voor Súdwest te verkennen. Na de zomer vinden de vervolgesprekken plaats.				

8.	Toekomstbestendige exploitatie De Tiid				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<p>Toelichting: Nu De Tiid operationeel is verschuift de aandacht naar de exploitatiefase. Het onderzoek naar de exploitatie van stichting HCW is in de afrondende fase. In januari 2023 hebben we de definitieve jaarrekening over 2021 ontvangen van de stichting. Daarnaast voeren we gesprekken met de stichting over zowel de huidige financiële situatie als over de begroting voor de komende jaren. Op basis van de gesprekken met de stichting staan de financiën op rood, vanwege het exploitatietekort van de Stichting. Het onderzoek is momenteel in een afrondende fase. Op 28 juni is er een informatieve raadscommissie over de exploitatie van de Stichting HCW. Op 20 juli behandelt de raad het voorstel.</p>					
9.	Ontwikkeling nieuw cultuurbeleid 2023-2026				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<p>Toelichting: Het proces om te komen tot een geactualiseerd cultuurbeleid is begin 2023 opgestart. Het proces bevat verschillende bouwstenen waaronder een enquête over cultuur in de gemeente onder inwoners. Deze enquête is ingevuld door ruim 450 respondenten. De resultaten worden momenteel verwerkt in een infographic. Daarnaast zijn verschillende diepte-interviews (intern en extern) gehouden en wordt er een themabijeenkomst voor het culturele veld georganiseerd (i.s.m. het Cultuurplein SWF) op 30 juni 2023. Op basis van de verzamelde informatie gaan we aan de slag met de actualisatie van het beleid. Op 20 september wordt een informerende bijeenkomst voor de raad georganiseerd met naast het cultuurbeleid ook het sportbeleid. De planning is om het cultuurbeleid eind 2023 op te leveren.</p>					

Nr.	Speerpunt				
					
Hoofdtakveld Dichtbij meedoen					
10.	Versterken sociale basis				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Subsidiëren van laagdrempelige activiteiten	-50	-50	-50	-50
	Verhogen waardering mantelzorgers naar 100 euro	-45	-45	-45	-45
	Voorfinancieren SPUK (Preventie)	-140	0	0	0
	Investeren in preventie en vroegtijdige signalering	-25	-25	-25	-25
<p>Toelichting: We streven naar een samenleving met een sterke sociale samenhang en laagdrempelige toegankelijke voorzieningen waar mensen op elkaar kunnen terugvallen en meedoen in de samenleving. Dit doen we door de sociale basis te versterken. Onder Sociale basis verstaan we activiteiten en voorzieningen waar mensen zonder indicatie aan deel kunnen nemen om elkaar te ontmoeten, te ontspannen, te ontplooiën, maar ook ondersteuning kunnen krijgen. Het</p>					

betreffen zowel activiteiten georganiseerd door verenigingen als door organisaties als Sociaal Collectief, bibliotheken, kerken etc.

We werken op uiteenlopende manieren aan het versterken van de sociale basis voor jong en oud. We noemen een aantal. Door Sociaal Collectief worden diverse activiteiten georganiseerd om de verbinding in de wijk of dorp te versterken. Binnen Welzijn op Recept werken we samen met huisartsen, wijkverpleegkundigen en Sociaal Collectief aan de juiste zorg en ondersteuning voor mensen met psychosociale klachten. De Welzijnscoach van SoCo ondersteunt mensen o.b.v. het concept van positieve gezondheid, zodat inwoners hun welbevinden vergroten. De huisartsen zijn hier enthousiast over. Met Cool Súdwest zetten we in op zinvolle vrije tijdsbesteding en talentontwikkeling. Het aanbod is voor iedere jongere gemakkelijk beschikbaar en is zoveel mogelijk georganiseerd in een sociaal veilige en eigen omgeving. In juni is het Odensehuis in Sneek geopend, een laagdrempelige voorziening voor mensen met geheugenproblemen/beginnende dementie.

Over hoe we deze sociale basis kunnen versterken zijn in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) afspraken gemaakt tussen gemeenten en GGD'en zorgverzekeraars en het ministerie. We hebben een aanvraag ingediend bij het Rijk voor de brede SPUK-gelden (=Specifieke Uitkering).

Voor een sterke sociale basis zijn vrijwilligers en mantelzorgers belangrijk. We hebben de mantelzorgwaardering verhoogd naar € 100,--.

11. Uitvoeren beleid toekomstbestendige ontmoetingsruimten

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Nieuwbouw Klameare	-60	-60	-198	-198
Subsidiëren groot onderhoud en verduurzaming	0	-75	-150	-225
Ondersteunen ontmoetingsplaatsen aandachtswijken en -dorpen	-40	-40	-40	-40

Toelichting:

Onze ontmoetingsruimten zijn een belangrijke plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en waar laagdrempelige- en preventie activiteiten plaatsvinden. We zijn op diverse onderdelen aan de slag met het investeren in de ontmoetingsruimten. Zo werken we aan toekomstbestendige ontmoetingsruimten door een inhaalslag op groot onderhoud en verduurzaming. Hiervoor wordt op dit moment gewerkt aan een nieuwe subsidieregeling. We zetten in op meervoudig gebruik van de ontmoetingsruimten en ondersteunen de vrijwillige besturen bij exploitatie en verduurzaming van het gebouw. Daarbij hebben we extra aandacht voor besturen in aandachtswijken.

Op dit moment inventariseren we zoveel mogelijk de behoefte aan evt. ondersteuning bij besturen van dorpshuizen, MFC's of wijkgebouwen. Dit kan variëren tot het vinden van vrijwilligers, het maken van een plan voor b.v. verduurzaming tot aan het duurzaam inzetten van activiteiten en het realiseren van meer verbinding in de dorpen /wijken. Ondersteuning vindt b.v. plaats via Doarpswurk. Ook vindt er regelmatig afstemming plaats met de dorpen- en wijkencoördinatoren over wat er speelt en leeft. Initiatieven vanuit de dorpen/wijken worden zo goed mogelijk ondersteund.

We zijn bezig om de subsidieregeling voor onderhoud en verduurzaming aan te passen o.a. door twee alternatieven te verkennen en verder uit te werken. Daar zou idealiter een projectleider met specifieke kennis van verduurzaming gebouwen het voortouw in moeten nemen. Die is nog niet gevonden. Hierdoor dreigt er een vertraging.

In december 2022 heeft uw raad ingestemd met de realisatie van een nieuwe de Klameare op een andere locatie. Wij hebben een exploitatiesubsidie toegekend voor 2023 en 2024, gedurende de transitieperiode tot aan realisatie van het nieuwe MFC, zodat de exploitatie van de huidige locatie financieel haalbaar is en activiteiten door kunnen blijven gaan.

Nr.	Speerpunt				
	Hoofdtakveld Gebiedsgericht werken				
12.	Gebiedsteams dichtbij				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	<p>Toelichting: De gebiedsteammedewerkers gaan na een melding altijd voor een eerste gesprek op huisbezoek bij de inwoner en indien nodig ook daarna nog. Dit is de basis van waaruit zij handelen. Daarnaast zijn de schoolmaatschappelijk werkers uit de gebiedsteams aangesloten bij de scholen. Verder maken de gebiedsteams onderdeel uit van het wijkgericht werken waarin huisarts, wijkverpleging, gebiedsteam en de welzijnsmedewerkers samenwerken aan de juiste zorg op de juiste plek voor onze inwoners. Ook worden er, net als voor de coronaperiode, door de gebiedsteams weer inloopsprekuren ingericht in de verschillende kernen. In juni 2023 is hiermee gestart in een huisartsenpraktijk in Workum. In september volgen Makkum en Koudum. We gaan eerst ervaring opdoen in de 3 genoemde plaatsen, zodat er een goed fundament ligt om het initiatief verder uit te rollen.</p> <p>Naast dat de gebiedsteams fysiek dichtbij zijn, zijn ze ook dichtbij doordat ze op werkdagen telefonisch bereikbaar van 9.00-17.00 uur en via de website van de gemeente.</p>				
13.	Adequaat omgaan met ondersteuningsvragen inwoners				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	<p>Toelichting: De hoofdaanbieders hebben het afgelopen jaar vaak een kortlopende indicatie (6-12 maanden) voor Wmo-begeleiding afgegeven. Dit betekent dat de gebiedsteammedewerkers dit jaar opnieuw moeten beoordelen of de ingezette ondersteuning nog moet worden voortgezet. Nu de vorig jaar extra ingezette capaciteit is afgebouwd, merken we dat de werkvoorraden van de gebiedsteams oplopen. We werken aan een oplossing. Ondertussen houden we aandacht voor de kwetsbare inwoner in goede samenwerking met de hoofdaanbieders. De Centrale Toegang speelt een belangrijke rol in de prioritering van de werkvoorraad. Door het herindiceren en de steeds complexere casussen houden de gebiedsteammedewerkers weinig tijd over om zelf de lichte ondersteuning te bieden. Hier willen we verandering in aanbrengen.</p> <p>De Centrale Toegang onderzoekt bij een ondersteuningsvraag van de inwoner direct al of de ondersteuning in de omgeving van de inwoner kan plaatsvinden. Er wordt gestreefd naar oplossingen die laagdrempelig en dichtbij zijn. Zodat de inwoner als dat mogelijk is deel kan nemen aan alledaagse activiteiten in de samenleving</p> <p>Er wordt gewerkt aan de verbetering van de sociale kaart waar per gebied activiteiten en ondersteuning in vermeld staan, waar zonder indicatie aan deelgenomen kan worden. In de praktijk blijkt daar enorme behoefte aan bij de professionals.</p> <p>We zetten in op drie onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sociale kaart voor professionals waar vooral de activiteiten van de maatschappelijke organisaties staan vermeld, - een sociale kaart voor de inwoner waar hij alle activiteiten in zijn omgeving kan vinden, zowel op het gebied van welzijn, sport als cultuur. - Per gebied een whats-appgroep waarin eenmalige activiteiten (muziekoptredens, gezamenlijk eten etc.) verspreid kunnen worden. 				

Ook zetten we in op training positieve gezondheid voor alle gebiedsteammedewerkers. Als er meer ondersteuning nodig is worden daar vanzelfsprekend de zorgaanbieders bij betrokken.

14. Ontwikkelen gebiedsgericht aanpak

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting:

We gaan onderzoeken hoe we de kwetsbare groepen beter kunnen ondersteunen bij het versterken van de basisvoorwaarden voor een gezond en vitaal leven. We kijken wat de meest voorkomende problemen zijn in een gebied en ontwikkelen hiervoor een gebiedsgerichte aanpak op kleine schaal.

Voor de start van deze lokale aanpak is een data-analyse uitgevoerd om te onderzoeken in welke 4 wijken/ buurten deze aanpak het beste plaats kan vinden. Deze data zal met de samenwerkingspartners, waar onder gebiedsteam, Soco en GGD besproken worden om hier meer 'kleur aan te geven' en zo een goede keuze voor de gebieden van de aanpak te maken. Er is een projectleider geworven bij Sociaal Collectief die de lokale wijkaanpakken gaat aanjagen, deze start mei/ juni 2023.

15. Intensiveren aanpak Zorg en Veiligheid

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting:

We intensiveren de aanpak en de samenwerking tussen partners als het gaat om casuïstiek op het snijvlak van het sociaal domein en zorg en veiligheid. Dit doen we door het organiseren van een structureel overleg voor complexe casuïstiek. De aanpak Zorg & Veiligheid wordt in de maanden mei en juni onder de aandacht gebracht bij externe partners en collega's om de werkwijze te borgen in de organisatie. Er is een vaste kern collega's gevormd die deel uitmaakt van het overleg. Omdat het overleg een vaste structuur krijgt is het van belang dat de privacy gewaarborgd is. Daarom sluiten we een convenant met alle deelnemende partijen. Dit convenant zit in de afrondende fase.

Nr. Speerpunt

Hoofdtakveld Lichte en Specialistische ondersteuning

16. Ontwikkelen collectieve onderwijs-zorg-arrangementen

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Investeren in preventie en vroegtijdige signalering	-100	0	0	0

Toelichting:

Sommige kinderen en/of jongeren hebben naast ondersteuning in het onderwijs ook jeugdhulp en/of zorg nodig om naar school te kunnen gaan en dan ook het liefst op school. De kinderen en/of jongeren krijgen in een kleine groep een gecombineerde aanpak van onderwijs en jeugdhulp. Op deze manier willen we voorkomen dat kinderen de school verlaten, een langere tijd nauwelijks of geen onderwijs krijgen en/of in meer intensieve zorgtrajecten terecht komen. In het eerste kwartaal is de pilot met de inzet van jeugdhulp op school op SBO WetterWille van start gegaan. In het tweede kwartaal is ook de tweede pilot van start gegaan. Dit betreft de

cofinanciering van een onderwijszorgklas van Samenwerkingsverband VO Futura, Renn4 en gemeente Súdwest-Fryslân. De klas is voor jongeren die ernstig vastlopen binnen de school van herkomst en er geen alternatief passend onderwijsaanbod is of wanneer een leerling thuiszit en de stap terug naar een schoolse setting moet maken. Beiden betreffen een unieke en belangrijke samenwerking tussen passend onderwijs en jeugdhulp en welke gezien kunnen worden als voorbeeld voor gemeenten in de regio en de provincie.

17. Ontwikkelen en organiseren lichte ondersteuning Jeugd

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Investeren in praktijkondersteuners GGZ Jeugd	-25	-50	-25	0

Toelichting:

Op 1 januari 2024 treedt de nieuwe inkoop Jeugd van de Friese gemeenten (via Sociaal Domein Fryslân) in werking voor de specialistische ondersteuning. Vanaf dat moment is de gemeente verantwoordelijk om lichte ondersteuning en complementaire ondersteuning, zoals creatieve therapie en rouwverwerking, zelf te organiseren. We zijn aan het onderzoeken hoe we dit willen organiseren, onder andere door te kijken wat onze gebiedsteammedewerkers zelf kunnen bieden.

We hebben een uitvraag gedaan bij de gebiedsteammedewerkers welke hulpverleningsmethodieken ze zelf beheersen. Als in 2024 lichte of complementaire ondersteuning van een zorgaanbieder moet worden ingezet zullen we dit in eerste instantie op cliëntniveau inkopen bij de betreffende zorgaanbieder, met een lokale maatwerkovereenkomst. We kunnen nu nog geen lokale inkoop starten voor lichte en complementaire ondersteuning omdat we vanuit onze cliëntsystemen geen compleet beeld kunnen krijgen van het aantal lichte hulpvragen dat volgend jaar onder de verantwoordelijkheid van de gemeente valt. Daarvoor zouden alle dossiers handmatig moeten worden bekeken en beoordeeld. We onderzoeken of het mogelijk is en wat er nodig is om deze gegevens eenvoudiger uit de systemen te halen. In 2024 monitoren we het aantal en de aard van de hulpvragen dat in aanmerking komt voor lichte en complementaire ondersteuning, zodat we de eigen inkoop en inzet van de gebiedsteams passend bij de vraag kunnen organiseren.

We blijven investeren in de inzet van de POH GGZ Jeugd, omdat zij lichte ondersteuning bieden en er daardoor minder doorverwijzingen plaatsvinden. Het streven is een dekking van 100% (bij elke huisartsenpraktijk een POH GGZ Jeugd). De situatie op de arbeidsmarkt maakt het lastig 100% dekking te bereiken.

18. Maatwerk ondersteuning inwoner

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting:

We willen de behoefte van de inwoner aan ondersteuning centraal stellen, dat vraagt om individueel maatwerk. De zorgaanbieder zorgt er steeds meer voor dat in samenwerking met andere organisaties activiteiten aansluiten bij de inwoner en zijn omgeving. Dit om het netwerk van de inwoner te versterken.

De hoofdaanbieders hebben het initiatief genomen voor het oprichten van een Odensehuis in Sneek (in Bolsward bestaat al een Odensehuis) **de opening vindt in juni plaats**. Dit doen zij in samenwerking met andere partners.

Inmiddels maakt 35% van de inwoners die zorg ontvangen ook gebruik van het voorliggend veld. **Afgelopen periode heeft er ook een verkennend gesprek plaatsgevonden tussen verschillende organisaties om te kijken hoe we de inwoner met een sociaal-psychische kwetsbaarheid beter in gezamenlijkheid kunnen ondersteunen. De gemeente faciliteert dergelijke bijeenkomsten en stuurt op samenwerking.**

19.	Verhogen bereik minimaregelingen				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Communiceren minimaregelingen	-50	0	0	0
	Verhogen gebruik regelingen van 40 naar 80%	-425	-500	-500	-500
	Opstartkosten Súdwest Tichtby	-350	0	0	0
<u>Toelichting:</u>					
Vanuit het nieuwe armoede en schuldenbeleid werken we aan het verhogen van het bereik van de bestaande minimaregelingen en het vereenvoudigen van de aanvragen. Het project Sudwest Tichtby wordt verlengd tot het einde van het jaar, hiermee blijven we inzetten op nauw(er) contact met de inwoner om zo het bereik van de minimaregelingen te verhogen. Daarnaast zijn we bezig om de communicatie van de minimaregelingen te verbeteren door o.a. de website aan te passen zodat regelingen makkelijker te vinden zijn voor inwoners en daarnaast hebben laaggeletterden de mogelijkheid om informatie te beluisteren.					
20.	Gecombineerde aanpak van armoedebestrijding en energietransitie				▽
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Verhogen energietoeslag tot 140% sociaal minimum	-1.200	0	0	0
	Stipe Tichtby	-1.000	0	0	0
<u>Toelichting:</u>					
We pakken de armoedebestrijding en energietransitie gezamenlijk op middels een langjarig integraal traject, we ontwikkelen hiervoor een plan van aanpak energiearmoede. Onderdeel hiervan is de besteding van de Specifieke Uitkering Energiearmoede. Zie ook speerpunt 18 van programma ruimte.					
Het fonds Stipe Tichtby zal op twee manieren ingezet worden. Enerzijds als een noodfonds voor individuele inwoners die het financieel zwaar hebben. Anderzijds kunnen maatschappelijke initiatieven een subsidie aanvragen voor het organiseren van activiteiten die de koopkracht van inwoners versterken. Op dit moment zijn we in de voorbereidende fase.					
We zijn aan de slag met de definiëring van de randvoorwaarden en juridische aspecten voor het noodfonds en de subsidieregeling. We stellen direct na de zomer beide regelingen vast en informeren u daar over. Door de gedegen voorbereidingen zullen de regelingen pas halverwege 2023 van kracht zijn. Vandaar dat we een afwijking melden in de planning.					
21.	Doorontwikkeling participatie en Werkleerbedrijf Fryslân-West				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Motie wachtlijst beschut werk	PM	PM	PM	PM
<u>Toelichting:</u>					
Voor inwoners die zijn aangewezen op een beschutte werkomgeving wordt samengewerkt met SW-bedrijf Empatec. De aanbevelingen uit de raadsenquête uit 2021 en de verdere samenwerking met Empatec is verwoord in de Brede Verkenning die op 9 maart 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dat geldt ook voor de Businesscase, waarin de doorontwikkeling naar het Werkleerbedrijf is verwoord. Op dit moment wordt gewerkt aan de tweede fase van de aanpassingen van de GR (Gemeenschappelijke Regeling). Op 1 maart heeft hiervoor een gezamenlijke informatiebijeenkomst plaatsgehad. De gemeenteraden zijn gevraagd om een zienswijze uit te brengen op de aangepaste GR.					

Verder is in het eerste halfjaar gewerkt aan het Implementatieplan voor de Businesscase. De Adviesraden van de vier gemeenten hebben inmiddels zienswijzen uitgebracht.

Er is een extern onderzoek uitgevoerd in opdracht van de gemeenten uit de GR naar de oorzaken van de wachtlijsten beschut werk. Daarnaast is een interne kosten- en batenanalyse uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een aanpak beschut werk, met daarin een voorstel hoe de huidige wachtlijst op te lossen en het ontstaan van een nieuwe wachtlijst (beter) te beheersen. Vanaf Q3 wordt gestart met het plaatsen van inwoners vanaf de wachtlijst naar een beschutte werkplek boven de taakstelling. In de 2^e helft van 2023 zullen naar verwachting maximaal 15 personen boven de taakstelling worden geplaatst, waarvan 4 Wajongers. In 2024 verwachten we plaatsing van nog eens 15 extra inwoners. De voortgang en (financiële) gevolgen worden gerapporteerd vanaf Q4 2023.

Overige zaken (going concern)

Jeugd

We constateren een financiële afwijking met betrekking tot de prognose over de totale kosten Jeugd. De totale kosten tot en met 31 mei hebben we vergeleken met dezelfde periode in het jaar ervoor. Als we hiervan een prognose maken, verwachten we een verschil van € 1.000.000 ten opzichte van de begroting te krijgen.

De budgetten jeugd zijn ingedeeld volgens de financieringssystematiek van het Sociaal Domein Fryslân (SDF). Hierin onderscheiden we specialistisch en hoog specialistisch (complexe en hoge zorgzwaarte). Bij specialistisch wordt gewerkt met ondersteuningsprofielen en is onderscheid gemaakt tussen herstel, duurzaam en verblijf. Als er duidelijke ontwikkeldoelen zijn en herstel mogelijk is, dan wordt een herstelprofiel toegekend. Verblijf wordt toegekend als residentiële zorg nodig is, dit kan op een zorgboerderij of in een instelling. Als de hulp niet binnen de profielen past of een zorgaanbieder heeft geen contract met SDF, kan er een maatwerkcontract met de zorgaanbieder worden afgesproken.

Binnen de budgetten Jeugd kunnen we diverse verschillen verklaren:

- Bij Jeugd Herstel- specialistisch zien we een behoorlijke toename van cliënten. Daarbij zien we een stijging in de kosten per cliënt. Dit komt door meer vragen met complexe casuïstiek. Dat betekent dat de zorg aan de jeugdige meer tijd en investering vraagt van de aanbieders, dus hogere kosten. Ook de indexering speelt hierin mee.
- Bij Jeugd Verblijf- Specialistisch zien we ook een toename van cliënten, hier is niet direct een reden voor te geven. We vermoeden ook hierin een toename van de complexiteit van de zaken. Dit zoeken we uit.
- De verhoging van de maatwerkcontracten is tevens een gevolg van de toename van de complexiteit van de zaken. Veel aanbieders kunnen hun zorg niet bieden binnen de afgesproken profielen; de kosten zijn hoger dan het profiel- intensiteit biedt. Waardoor we over moeten gaan naar maatwerkcontracten.
- De kosten van Gecertificeerde Instellingen (GI) stijgen. GI's leveren zorg op het gebied van jeugdbescherming en jeugdreclassering. De voorschotten voor dit jaar zijn € 508.000 hoger dan het begrote bedrag van ruim € 2 miljoen. De GI's leveren op basis van de verwachte te leveren zorg een prognose aan. De gemeenten nemen die prognose over. Het blijkt dat het aantal Onder toezichtstellingen voor de gemeente Súdwest-Fryslân behoorlijk gestegen zijn. Daarnaast is er een lichte verhoging van de subsidie aangevraagd in verband met indexatie en de verlaging van de caseloadnorm bij de GI's. Omdat het aantal ondertoezichtstellingen gestegen is, was het voorschot wat wij voor 2022 hebben gedaan niet voldoende. Het tekort is verrekend in de ophoging van het voorschot nu.

We kunnen dus constateren dat er binnen de jeugd casuïstiek een behoorlijke toename is in het aantal jeugdigen in zorg en tevens een toename in complexiteit; dit zorgt voor een toename van de kosten. Dit sluit aan bij landelijke ontwikkelingen. We monitoren de ontwikkelingen en kosten. In de volgende bestuursrapportage volgt een eventuele begrotingswijziging.

3 Programma 2: Ruimte

Speerpunten uit de Programmabegroting

Nr.	Speerpunt				
	Hoofdtakveld Wonen				
1.	Taskforce Wonen				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Aanbieden ruimte aan creatieve woonvormen	-130	0	0	0
	<p>Toelichting: De opdracht van de taskforce voorziet in creatieve woonvormen: boerenerven, wonen op het water en wonen op particulier erf. De taskforce is inmiddels (met beperkte capaciteit) gestart en gaat concrete voorstellen doen om meer mogelijkheden te creëren hiervoor. Onderdelen worden gefaseerd opgepakt. Opdracht loopt over de jaren 2023 en 2024. Vanwege de beperkte capaciteit is het onzeker of het lukt op alle onderdelen adviezen uit te brengen.</p>				
2.	Haalbaarheidsonderzoek tijdelijke woonconcepten				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	<p>Toelichting: Over het onderwerp “tijdelijk woonconcept” kan binnenkort meer informatie worden gegeven.</p>				
3.	Aanpak kleine kernen				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Onderzoeken t.b.v. realiseren van minimaal 1000 woningen (Kernenaanpak)	-120	0	0	0
	<p>Toelichting: Binnen dit proces wordt samen met een kern naar geschikte woningbouwlocaties gezocht. Traject in Blauwhuis is begin 2023 afgerond Traject in Oudega is recent afgerond Traject Hindeloopen is nog gaande Er loopt een evaluatie naar de kernenaanpak, daarin wordt ook een advies gegeven over het vervolg. Tweede helft van 2023 kan een aantal nieuwe kernen worden opgepakt.</p>				
4.	Doelgroepenverordening				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Opstellen van een doelgroepenverordening	-20	0	0	0
	<p>Toelichting: De doelgroepenverordening wordt eind Q2 ter besluitvorming aan college voorgelegd. Na ter inzage legging volgt besluitvorming door raad.</p>				

5.	Locatieonderzoek strategische grondaankopen				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Onderzoeken t.b.v. realiseren van minimaal 1000 woningen (Grondaankopen)	-20	0	0	0
<u>Toelichting:</u> Er zijn diverse concrete voorstellen in voorbereiding. In de loop van 2023 worden deze ter besluitvorming voorgelegd.					
6.	Planologische sturing op woonopgave				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Realiseren van minimaal 1000 woningen	-80	-80	-40	-40
	Onderzoeken t.b.v. realiseren van minimaal 1000 woningen (Woononderzoek)	-20	0	0	0
<u>Toelichting:</u> Zie recente factsheet woningbouw. Er zijn diverse woningbouwplannen in voorbereiding die ter besluitvorming worden voorgelegd.					
7.	Prestatieafspraken woon-zorg partijen				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Bevorderen verhuizen naar levensloopbestendige woningen	-15	-15	-15	-15
	Opstellen omgevingsprogramma 'Wonen en Zorg'	-20	0	0	0
<u>Toelichting:</u> Bevorderen van doorstroom valt ook onder speerpunt 6. Er worden in 2023 (prestatie)afspraken met woon-zorg partijen gemaakt. Het omgevingsprogramma wonen en zorg is gereed.					

Nr.	Speerpunt				
	Hoofdtakveld Werken				
8.	We stellen een economisch actieplan op				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Versterken paresectoren en arbeidsmarkt	-260	-255	-255	-275
<u>Toelichting:</u> Er zijn geen afwijkingen te melden. Het Actieplan Ondernemen met Impact is vastgesteld door het college en gepresenteerd aan externe de stakeholders met wie het is opgesteld. In juli vindt nog een presentatie plaats voor alle ondernemers in SWF. Met de Ondernemersfederatie zijn werkgroepen georganiseerd om dit verder uit te voeren.					

9.	We werken plannen bedrijventerreinen Bolsward en Makkum uit				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<u>Toelichting:</u>					
Er is bij Bolsward een ruimtelijke verkenning gedaan waarin diverse opgaven, zoals een bedrijventerrein, een energiepark en recreatieroutes zijn opgenomen. De volgende stappen zijn het inventariseren van eigendommen van benodigde percelen en de eventuele verwerving hiervan. We komen dit jaar met voorstellen voor verwerving en de financiering hiervan (via een grondexploitatie).					
10.	We stellen een visie gastvrijheidseconomie op				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
Ondersteunen gastvrijheidseconomie		-170	-120	-120	-120
<u>Toelichting:</u>					
Een vitale gastvrijheidseconomie heeft in het coalitieakkoord prioriteit gekregen als één van de parelsectoren die versterkt dient te worden. Om deze ambitie te realiseren is een nieuwe lange termijn visie met uitvoeringsagenda nodig (huidige visie stamt uit 2013).					
Het position paper (Startdocument Gastvrijheidseconomie Súdwest-Fryslân 2030) is in januari 2023 opgesteld en beschrijft de urgentie van een nieuwe langere termijn visie, biedt inzicht in de kansen en opgaven en de daaruit voortkomende ontwikkellijnen voor onze gastvrijheidseconomie. Het document is vastgesteld door het college en via Actieve Informatie naar de raad gegaan. Daarmee is het traject om te komen tot een nieuwe visie en uitvoeringsprogramma op de gastvrijheidseconomie opgestart. Bureau Ginder ondersteunt ons in dit traject. De verwachting is dat de visie in Q1 2024 vastgesteld wordt.					
In april-juni 2023 is de begeleidingsgroep inzake visietraject gestart (met vertegenwoordiging alle deel sectoren gastvrijheidseconomie), is de raad geïnformeerd (middels animatievideo en opiniërende bijeenkomst), is een online inwoners enquête uitgezet en zijn de focusgroeps gesprekken gestart. Een bewonersavond volgt in najaar 2023.					
In het najaar van 2023 voeren we een impactanalyse gastvrijheidseconomie SWF uit. Doel: in beeld brengen op welke manier de gastvrijheidssector in de gemeente Súdwest-Fryslân bijdraagt aan de onderdelen People, Planet, Profit. Deze impactanalyse wordt geïntegreerd in het proces en eindresultaat van de visie gastvrijheidseconomie. Concreet houdt dit in dat de inhoud van de factsheets kan worden benut voor het maken van keuzes in fase 4 ‘convergeren’, bij de begeleidingsgroep bijeenkomst in september 2023.					
11.	Voorstel Ondernemersfonds				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<u>Toelichting:</u>					
Het ondernemersfonds is een fonds van en voor ondernemers. De afgelopen jaren heeft het fonds subsidie ontvangen van de gemeente. De fondsperiode op basis van overeenkomst met gemeente loopt dit jaar af.					
Er ligt een aanvraag voor een nieuwe fondsperiode. Het fonds wil ook de komende periode graag door. Het college komt met een voorstel aan de raad in november 2023. In juli vindt een bijeenkomst met de raad plaats.					

Nr.	Speerpunt				
	Hoofdtakveld Mobiliteit				
12.	Opstellen mobiliteitsvisie				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Stimuleren meer op de fiets, wandelend of met OV	-50	0	0	0
	<p><u>Toelichting:</u> De mobiliteitsvisie geeft in hoofdlijnen weer waar onze gemeente heen wil op het gebied van mobiliteit.</p> <p>De mobiliteitsvisie is in de onderzoeksfase met een extern bureau.</p>				
13.	Terugdringen gemotoriseerd verkeer				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Stadscentra Sneek en Bolsward autoluw maken	-25	-26	-53	-80
	Stadscentra Sneek en Bolsward autoluw maken	-1.000	0	0	0
	<p><u>Toelichting:</u> Het terugdringen van gemotoriseerd verkeer betekent uiteindelijk meer ruimte voor actieve mobiliteit en vergroening. Het richt zich nu vooral op de stadscentra van Sneek en Bolsward.</p> <p>Proef autoluwe binnenstad Sneek (incl. bewegwijzering) is in voorbereiding. Transferpunt Bolsward is in onderzoeksfase.</p>				
14.	We gaan ons inzetten dat inwoners zich veilig voelen in het verkeer				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Oppakken onveilige verkeerssituaties	0	-91	-252	-373
	Campagne verkeersgedrag (toolbox)	-100	0	0	0
	Amendement Verkeerskundige knelpunten	0	-88	-175	-250
	<p><u>Toelichting:</u> Om de verkeersveiligheid te vergroten pakken we enerzijds concrete verkeerssituaties aan en anderzijds zetten we in om het verkeersgedrag te verbeteren.</p> <p>Aanpak onveilige situaties: de raad heeft besloten om de jaarlijkse investering vrij te maken op basis van het Strategische Plan Verkeersveiligheid. Het plan Oppenhuizerweg is besproken met de omgeving. De definitieve oplossing voor de N7 is in de onderzoeksfase en de Toolbox is in de verkenningsfase.</p>				

15.	Op de fiets door Súdwest				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Realiseren fietspaden	0	-81	-209	-290
	Stimuleren meer op de fiets, wandelend of met OV	-100	0	0	0
	Onderzoeken voorrang fietsers op rotondes	-50	0	0	0
<u>Toelichting:</u>					
Om het fietsgebruik te stimuleren gaan we de fietsinfrastructuur verbeteren, zoeken we naar stimuleringsacties en kijken we of het verstandig is om voorrangsregels te veranderen. Ook het openbaar vervoer en de voetganger krijgen aandacht.					
Raadsvoorstel om de middelen voor de fietspaden te activeren volgt. Onderzoek voorrang fietsers op rotondes zit in de verkenningsfase.					

Nr.	Speerpunt				
	Hoofdtakveld Leefomgeving				
16.	Warmtetransitie				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<u>Toelichting:</u>					
We zetten in op het aardgasvrij maken en het realiseren van alternatieve warmtebronnen in Heeg, Het Eiland in Sneek, Bolsward.					
We onderzoeken hoe we nieuwe initiatieven in het kader van alternatieve energiebronnen, die van onderop komen, in zelfstandige rol kunnen faciliteren.					
<i>Het Eiland Sneek</i>					
In het vierde kwartaal van 2022 zijn we gestart met de aanbesteding voor de realisatie en exploitatie van een warmtenet op basis van aquathermie voor het Eiland in Sneek. Dat doen we via een concurrentiegericht dialoog. Van januari 2023 tot en met april 2023 zijn intensieve gesprekken gevoerd met de markt met als doel enerzijds het contractdossier van de aanbestedende dienst volledig te maken en scherper neer te zetten; anderzijds om de markt kennis te laten maken met het project zodat zij een goede inschrijving kunnen doen. De inschrijvingen krijgen we begin september binnen. In mei 2023 heeft een deel van de gemeenteraad en de commissie DSO de Buurtvalk (wijkgebouw van het Eiland) bezocht voor een presentatie over een aardgasvrij Eiland.					
<i>Warm Heeg</i>					
Warm Heeg is in mei 2023 gestart met de wervingscampagne. Hierbij zijn huis aan huis brochures aan de bewoners c.q. eigenaren van de woningen in Heeg overhandigd. De campagne loopt tot 1 juli 2023. Dan wordt meer duidelijk of er voldoende inwoners van Heeg mee willen doen aan een duurzaam warmtenet voor het dorp. Een spannende periode voor het team van Warm Heeg en de gemeente en iedereen die Warm Heeg volgt. In 2020 heeft de gemeente subsidie verleent aan de energiecoöperatie, met als voorwaarde dat wanneer de PAW subsidie ontvangen is, de verleende subsidie a 15.000 euro weer retour naar de gemeente gaat. Dit is inmiddels geregeld.					

Workum

In Workum werken we dit jaar aan een plan samen met onze inwoners. In Workum zijn bewonersbijeenkomsten georganiseerd door Plaatselijk Belang waarbij de EnergieMixMethode van de Energiewerkplaats is uitgevoerd. Daarnaast voeren we met het bestuur van de Rolpeal, Plaatselijk Belang en de Energiewerkplaats gesprekken over het vervolg van: 1. De warmtevisie voor Workum met de EnergieMixMethode als basis, 2. De ontwikkeling van een restwarmte bronnet voor de Rolpeal en andere gebouwen, 3. De oprichting van een energiecoöperatie voor Workum.

Bolsward

Bolsward vliegen we aan vanuit 1 energiesysteem: “energiestad Bolsward”. Hieronder vallen: aardwarmte, restwarmte en waterstof. Voor het restwarmte project wordt voor het eind van 2023 toegewerkt naar een aanbesteding. Er wordt een onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de potentie van aardwarmte en voor het onderdeel waterstof doen we voor het eind van 2023 onderzoek naar een consortium.

17. Duurzame opwek van elektriciteit

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting:

Binnen de RES Regio Fryslân werken wij samen met andere overheden aan een solide en duurzaam energiesysteem voor heel Fryslân, met daar binnen oog voor onze eigen autonomie.

De afgelopen periode is de zogenaamde Friese Energietafel (FET) ingericht. De RES gaat daarmee niet alleen meer over elektriciteit, maar ook over warmte. Om de onderlinge samenwerking te bekrachtigen hebben de overheden een samenwerkingsovereenkomst ondertekend. Hiermee is de organisatie rond de FET steviger en professioneler neergezet. Doel is om daar waar mogelijk samen op te trekken met ruimte voor de eigen autonomie. De samenwerking richt zich op; opwek duurzame elektriciteit, warmtetransitie & energiebesparing, energie-infrastructuur en mienskipsenergie.

18. Energiebesparing individuele woningen

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting:

Het streven is de Aanpak van Schil 3 eind 2023 aan de raad voor te leggen. Een ontzorgings- en communicatieaanpak voor laagdrempeliger contact met onze inwoners is hier onderdeel van. Een ander belangrijk element wordt het isolatieprogramma, met subsidies voor bewoners van een koopwoning met slecht energielabel. Dit wordt mogelijk gemaakt vanuit het Nationale Isolatie Programma (NIP).

Update Schil 2

Kimswerd: heeft zich gemeld als dorp wat graag aardgasvrij wil worden. Zij zijn nu bezig om de energie mix methode gefinancierd te krijgen.

Sperkhem: is bezig met een uitvraag voor een haalbaarheidsstudie of aquathermie een mogelijke oplossing is voor Sperkhem/Nieuw Tuindorp.

Lollum, Waaksens, Kubaard: Hier wordt een onderzoek naar potentie groengas opgestart.

Reahus: Het vraagstuk windmolen is op de intaketafel geweest. Dit vraagt om een besluit van het college.

Update Schil 3 - energiebesparende maatregelen individuen.

De Slimme Isolatiegids

Ruim 24.500 inwoners (met een eigen woning tot en met een bouwjaar tot 2006) hebben begin mei 2023 "De Slimme Isolatiegids" ontvangen. Deze praktische en duurzaam geproduceerde gids helpt om te begrijpen wat de eerste stap is naar aardgasvrij wonen (=isoleren). En hoe/waar ze dit kunnen toepassen in hun eigen woning.

Isolatieactie - vanaf 15 mei tot en met 30 juni 2023

Samen met het Duurzaam Bouwloket en regionale isolatiebedrijven organiseren wij een inkoopactie voor de volgende isolatiemaatregelen:

- Schuin dak isolatie binnenzijde
- Spouwmuurisolatie
- Vloer-en bodemisolatie

Energiecoach

We zoeken actief de doelgroep op o.a. door te coachen op de werkvloer (pilot met verschillende bedrijven waar veelal laaggeschoold werk wordt uitgevoerd). In Q3 en Q4 hopen we nog meer inwoners te bereiken die hulp kunnen gebruiken bij het verlagen van de energierekening. Daarnaast sluit de energiecoach aan bij SWF Tichtby.

Vrijwillige energiecoaches

Er zijn op dit moment een twintigtal vrijwillige energiecoaches actief. Zij organiseren naast het voeren van coachinggesprekken ook energie bespaaravonden, presentaties en een inloopsprekkuur bij dorpshuizen.

Fixteams

Er gaat in Wommels de komende maanden een fixteam actie plaatsvinden. Hierbij gaan energiecoaches 150 woningen voorzien van energiebesparende maatregelen.

Junior Energiecoach

Op 10-10-2023 start het vijfweekse educatieve programma Junior Energiecoach. Er hebben zich al meer dan 400 leerlingen van de gemeente SWF ingeschreven om deel te nemen aan het programma.

19. Warmtebedrijf: Gemeentelijk Energiebedrijf

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Amendement onderzoek energiebedrijf	-50	0	0	0

Toelichting:

In het vierde kwartaal van 2022 hebben we verschillende warmtebedrijven in Nederland bezocht om te kijken tegen welke uitdagingen zij aanlopen en hoe zij dit opgelost hebben. Daarbij hebben we ons verdiept in verschillende organisatiemodellen.

In het eerste kwartaal 2023 hebben we samen met de provincie, De Fryske Marren en Leeuwarden een vertaling gemaakt van de opgedane kennis naar mogelijke organisatiemodellen die een oplossing kunnen bieden voor de uitdagingen waar we in Súdwest-Fryslân voor staan. Aandachtspunten hierbij zijn onder andere de rolneming van inwoners, de rol voor de gemeente, mogelijkheden voor financiering, schaalvoordelen en bronnenstrategie en verschillende governance structuren.

In het begin van het tweede kwartaal hebben we de bevindingen en een daaruit volgende voorzichtige schets van een mogelijk organisatiemodel voor Súdwest-Fryslân gedeeld met de commissie DSO en met de energiecoöperaties. Dit model diende vooral om een eerste blik te schetsen en om te zien waar verdiepend onderzoek nodig is. We zijn nu bezig met een verdiepend onderzoek naar de financiële haalbaarheid van deze eerste schets, en de mogelijke juridische organisatievormen. In Denemarken heeft men veel ervaring met het realiseren van warmtenetten. Tijdens een reis naar Denemarken willen we een stuk verdieping ophalen over

samenwerking met de Mienskip en informatie ophalen over technische en financiële mogelijkheden die zij kennen en wellicht voor ons ook mogelijk kunnen worden.

20. Koplopers/experimenten

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Faciliteren landbouwsector naar toekomstbestendig ondernemen	-196	-196	-140	-140
Natuurinclusief pachtbeleid	-20	-20	-20	-20

Toelichting:

Binnen het Vitaal Landschap zijn de contouren van de urgente Nationale en Friese opgaven voor natuur, water en stikstof vanaf begin 2023 steeds nadrukkelijker in beeld gekomen. Het maakte een intensieve samenwerking nodig om tot een aanpak te komen, zowel samen met de (Friese) overheden als in samenwerking met alle (Friese) landschapspartners (met name landbouw en natuur). Er is een Fries Ontwerp-Gebiedsprogramma (FPLG) opgesteld dat voor 1 juli 2023 bij het Rijk is ingediend (met ook nadrukkelijk aandacht voor de sociaaleconomisch impact en toelichting op meerdere maatregelenpakketten).

In lijn met dit programma krijgt in het 2e halfjaar de Gebiedsgerichte Aanpak verder gestalte (met een daarop toegesneden governance). Hierop vooruitlopend is in het gebied Idzegea al een aanpak in gang gezet.

Wel zorgt het nog ontbreken van een voldoende landbouwerspectief (met een ontbrekend Landbouwakkoord) bij het concretiseren van plannen voor onzekerheid en vertraging. Daardoor valt tempo en intensiteit van planvorming en de bereidwilligheid bij gebiedspartners vaak lastig in te schatten. We blijven goed in gesprek met alle partijen. Er is met energie gewerkt aan een hechtere samenwerking tussen de Friese gemeenten om meer gezamenlijk met provincie en Wetterskip de bestuurlijke Friese opgaaft op te pakken. O.a. de beschikbaarheid van voldoende gekwalificeerd personeel binnen de Friese samenwerking is met nadruk een aandachtspunt. Verder zijn de twee bestemmingsplannen buitengebied ter inzage gelegd.

Binnen het Friese Veenweideprogramma is de inrichting van het Funderingsloket 2.0 in voorbereiding (met ondersteuning voor gedupeerden); openstelling vindt in het najaar plaats.

De financiële begrotingsruimte voor de totale aanpak Vitaal Landschap is naar verwachting toereikend.

21. Gebiedstafels

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting:

Zie voorgaande punt 20 over de Gebiedsgerichte aanpak.

22. Funderingsaanpak

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Faciliteren landbouwsector naar toekomstbestendig ondernemen	-75	-60	-60	-60

Toelichting:

Zie voorgaande punt 20 over het Funderingsloket.

23.	Kernenbeleid 3.0				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<u>Toelichting:</u>					
We willen dichter bij de inwoners staan en meer zichtbaar zijn in onze kernen. Het kernenbeleid wordt in 2023 geactualiseerd. We ondersteunen en begeleiden mienships initiatieven, hierbij kun je denken aan fysieke leefbaarheidsinitiatieven zoals een speelvoorziening en sociale initiatieven zoals kinderactiviteiten en dorpsvisies. We verstrekken hiervoor bijdragen uit ons kernenfonds en Ut de Mienskip.					
24.	Ontwikkelvisie Sneek				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<u>Toelichting:</u>					
Inmiddels is het project “Ruimtelijke structuurvisie Sneek 2050” gestart. De besluitvorming van deze visie zal 1e/2e kwartaal 2024 plaatsvinden.					
25.	Versnelling Bolsward West				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<u>Toelichting:</u>					
Gebiedsontwikkeling Bolsward West:					
Met ingang van kwartaal 3 van dit jaar starten we met feitelijke planvoorbereiding voor de brede gebiedsontwikkeling Bolsward West, voor onder andere, een bedrijventerrein.					
Infrastructuur Bolsward West:					
<ul style="list-style-type: none"> • Momenteel werkt de provincie het ontwerp uit met het scenario van een fietstunnel voor zowel onder de provinciale weg als de Oude Rijksweg door (een zg. Y-tunnel). • Door toekenning van extra middelen voor de ontsluiting Exmorra (€ 290.500) kan het werk nu aanbesteed worden. De uitvoering is gepland eind 2023 - begin 2024. • De raad wordt gevraagd extra middelen beschikbaar te stellen voor de extra fietstunnel. Dit voorstel komt aan de orde in de raad van juli 2023. Het uitwerken van het ontwerp gaat ondertussen door, om snelheid in het proces te houden. 					
26.	Uitvoeringsagenda Friese IJsselmeerkust				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<u>Toelichting:</u>					
We stellen samen met Fryske Marren, provincie, Wetterskip een Uitvoeringsagenda IJsselmeer op. Dit is een agenda waarin we op basis van gezamenlijk commitment aan de slag gaan met projecten die bijdragen aan de IJsselmeerkust. Na de zomer gaan we met een conceptagenda het gebied in om op te halen wat men hier van vindt. Daarna kan de uitvoeringsagenda in het najaar in het college worden vastgesteld en kunnen we aan de slag. Vanuit de ontwikkelagenda heeft de raad € 1 miljoen per jaar als cofinanciering gereserveerd. Prominente projecten zijn					

Haven van Makkum en verkenningen voor nieuwe fietspaden. De raad wordt uiteraard verder geïnformeerd.

27. Centrale huisvesting buitendienst Bolsward

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Huisvesting Buitendienst	0	0	0	-498

Toelichting

Op dit moment bevindt het project zich in de afronding van het voorontwerp (VO) fase. Planning is om begin juli het VO samen met de Gunningsleidraad te publiceren naar de drie marktpartijen (aannemers). Deze drie meest geschikte partijen zijn overgebleven vanuit de voorselectie van de Europese aanbesteding. Deze geselecteerde partijen worden uitgenodigd om op basis van de verstrekte informatie een Inschrijving (in de vorm van een plan van aanpak) in te dienen met inachtneming van de eisen en wensen die in de Gunningsleidraad zijn geformuleerd. De winnaar vormt in de volgende ontwerpfase samen met de huidige architect en de gemeente als opdrachtgever het bouwteam.

We hanteren als opdrachtgever, op basis van bouwkostenramingen van het VO en de kaders van de raad, plafondbudgetten.

We bemerken dat (bouw- en ontwerp)kosten nog steeds stijgen. Met name bij materialen, lonen en toeslagen. Ondanks het feit dat het ontwerp steeds meer uitgewerkt wordt i.c.m. hoge (circulaire en duurzaamheid) ambities, blijven we op dit moment nog binnen de geraamde budgetten.

De planning is dat het bouwteam eind 2023 van start zal gaan en medio 2024 het technisch ontwerp zal opleveren. Hierna volgt de prijs- en contractvorming voor de realisatie, welke eind 2024 van start zou kunnen. De bouw vindt plaats in 2025 met oplevering begin 2026.

28. We stellen een nieuw grondstoffenbeleid op

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting:

Op 3 februari 2022 heeft de gemeenteraad de notitie 'Vervolgstappen richting Grondstoffenbeleid' vastgesteld. Daarin staan de stappen benoemd op te komen tot een nieuw beleidsplan. In de zomer van 2022 heeft een onderzoek onder bewoners van de gemeente Súdwest-Fryslân plaatsgevonden. De onderzoeksdoelstelling was het informeren en ophalen van de mening van inwoners van de gemeente over afvalinzameling en afvalscheiding. Begin 2023 was er een opiniërende sessie en rondleiding bij Omrin met de raad over het te kiezen ambitieniveau, inzamelstrategie en maatregelen (waaronder milieustraten). Op dit moment wordt gewerkt aan het schrijven van het grondstoffenbeleidsplan. Na de zomervakantie wordt dit ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

29. Inhaalslag baggeren

Specifiek toegekende bedragen via Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Achterstallig onderhoud baggeren wegwerken	-200	-200	-200	0

Toelichting:

Het baggeren van diverse watergangen in vooral woonwijken verloopt voorspoedig. In het voorjaar van 2023 is een deel van de jaarplanning voldaan. De rest volgt in het najaar van 2023. We voorzien hierin geen problemen bij de uitvoering.

30. Inlopen achterstanden onderhoud kapitaalgoederen

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting:

Om de achterstanden bij de kapitaalgoederen (vooral bij water en wegen) te kunnen inlopen in een periode van 10 tot 15 jaar, is er € 3 miljoen per jaar beschikbaar voor grote vervangen en renovaties (investeringswerken). Daarnaast is er een onderhoudsvoorziening ingesteld voor de thema's water en wegen, in het geval er onderhoudsbudget over blijft aan het eind van het jaar. Dat was in 2022 niet het geval.

Wel is de € 3 miljoen beschikbaar gesteld door het college in zowel 2022 als 2023. Bij een aantal werken lijkt de financiële ruimte te knijpen, door de prijsstijgingen van materialen en lonen. Dit kan ervoor zorgen dat er overschrijdingen ontstaan. Dat wordt dan tijdig gerapporteerd.

De planning bij wegen is in veel gevallen afhankelijk van de planning van nutspartijen (kabels/leidingen). Dit kan flinke vertraging opleveren voor de uitvoering. Dat is een risico.

Hieronder is de voortgang van de verschillende investeringswerken per jaar te zien.

Investeringswerken 2022	Investering	Status
Brug Stationsweg Stavoren	€ 350.000	Gereed, binnen budget
Brugdek Holle Poarte Makkum	€ 250.000	Gereed, binnen budget
Brug Hichtum	€ 450.000	In voorbereiding, uitvoering na bouwvak 2023
Brug Skerdyk Oosthem	€ 250.000	In voorbereiding, streven is uitvoering najaar 2023
Kade Grote Kampen Bolsward	€ 300.000	In voorbereiding; overleg nutspartijen
Weg De Finne IJsbrechtum	€ 250.000	In voorbereiding, uitvoering na bouwvak 2023
Weg Noorderlaan Wons	€ 350.000	Juli 2023 aanbesteding, uitvoering 1 ^e helft 2024
Damwand Gouden Boayem Heeg	€ 300.000	In voorbereiding, uitvoering najaar 2023
Beschoeiing Van Panhuysweg Parrega	€ 500.000	Uitvoering start rond zomer 2023; eind 2023 klaar.
Totaal	€ 3.000.000	

Investeringswerken 2023	Investering	Status
Kade Doniaweg Burgwerd	€ 400.000	In voorbereiding
Kade Parrega	€ 550.000	Uitvoering start rond zomer 2023; eind 2023 klaar
Weg Arum / parkeerterrein bij de kerk	€ 500.000	Uitvoering gestart, 1 ^e fase 2023 gereed
Weg Julianastraat IJlst	€ 300.000	In voorbereiding
Weg centrumgebied Wons	€ 300.000	Juli 2023 aanbesteding, uitvoering 1 ^e helft 2024
Weg Dijksterbuursterlaan Kimswerd	€ 550.000	In voorbereiding, uitvoering eind 2023
Betonwegen divers	€ 400.000	Uitvoering na zomer 2023.
Totaal	€ 3.000.000	

31.	Campagne bewustwording waterproblematiek				
Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023					
		2023	2024	2025	2026
	Omgevingsplan klimaatadaptatie	0	-70	0	0
<p>Toelichting: De watercampagne is onderdeel van het omgevingsprogramma klimaatadaptatie en valt onder bouwsteen twee: participatie en communicatie. Een van de maatregelen uit deze bouwsteen is een communicatie en participatiestrategie opstellen. Vanuit het thema water, maar ook klimaatadaptatie, wordt dit gedaan met de watercampagne "Waterregulering!? Laten we er ff induiken". De campagne richt zich op (klimaat en water)bewustwording, onder andere in de thema's dak, tuin en gevel. De campagne wordt gelanceerd in week 28 van 2023, een persbericht wordt uitgebracht. Met digitale en offline middelen, zoals posters of een brochure, wordt de campagne gecommuniceerd. De kosten van de watercampagne komen ten laste van de programma begroting. De regentonactie, zoals benoemd in het coalitieakkoord, is onderdeel van de campagne. Deze wordt nader uitgewerkt, de regentonactie wordt betaald vanuit het rioleringsfonds.</p>					

Overige zaken (going concern)

Planning Toeristische Overstappunten

In Súdwest-Fryslân worden, in samenwerking met de Marrekrite, zeven TOPs gerealiseerd. De ontwikkeling van de TOPs wordt gefaseerd en samen met stakeholders (zoals ondernemers, plaatselijk belang, VVV) uitgevoerd. Het eerste TOP in Woudsend is in februari geopend, de tweede in IJlst is in ontwikkeling. Voor enkele locaties geldt dat de planning afhankelijk is van overige werkzaamheden waarmee de plaatsing van het TOP kan worden gecombineerd, zoals bijv. bij de herinrichting van het oude busstation in Bolsward.

De planning is als volgt:

TOP	Planning
Woudsend	gereed
IJlst	Nazomer 2023
Zuidwest (zoekgebied: Workum/Stavoren)	Najaar 2023
Makkum	Najaar 2023-Voorjaar 2024
Bolsward	Voorjaar 2024
Sneek	Voorjaar 2024
Zürich	2024

Parkeerinkomsten

In de Jaarstukken 2022 is een bedrag van € 700.000 gemeld als structurele afwijking wegens lagere parkeerinkomsten. De evaluatie van het parkeerbeleid vindt later dit jaar plaats. Dan wordt duidelijk in welke mate de afwijking structureel is.

4 Programma 3: Bestuur

Speerpunten uit de Programmabegroting

Nr.	Speerpunt				
	Hoofdtakveld Bestuur				
0.	Lokale democratie (extra toegevoegd speerpunt)				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Lokale democratie	-50	-50	-50	-50
	<p>Toelichting: Deze bij de Actualisatie van de Programmabegroting 2023 toegekende middelen passen niet bij een bestaand speerpunt. Vandaar dat hier een extra speerpunt is benoemd.</p> <p>Om het proces rondom burgerparticipatie constructief in te zetten, wordt er gewerkt aan een projectplan. Zaken die hierbij worden meegenomen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opstellen participatieverordening - Participatie in het kader van de Omgevingswet per 01-01-2024 - afstemming met de raads werkgroep vernieuwing lokale democratie - organisatorische inbedding (inclusief vormen projectgroep om hiertoe te komen en ambtelijk opdrachtgeverschap). 				
1.	Public Affairs				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	<p>Toelichting: Energiestad Bolsward is opgenomen als HyHub in HyNorth. HyNorth is de overkoepelende organisatie die de HyHubs aan elkaar verbind en hiervoor onafhankelijk kennis en kunde kan leveren. Met de G6 (een groep circulaire koplopergemeenten verspreid over Nederland) is een brief verstuurd in reactie op het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) waarin nadrukkelijk gewezen is op het belang van de circulaire regio's en de regionale samenwerking op circulariteit. Súdwest-Fryslân steunde de K80 bij de motie voor de ALV VNG over 'Rechtvaardige, langjarige, solide, duurzame gemeentefinanciën aanvaard'. In juni is bekend gemaakt, dat Súdwest-Fryslân 2,6 miljoen uit de WoningBouwImpuls ontvangt.</p>				
2.	Samenwerkingsverband Noord Nederland				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	<p>Toelichting: Súdwest-Fryslân maakt deel uit van SNN. Via dit samenwerkingsverband dragen we doorlopend bij aan de noordelijke samenwerking. Voor de kracht van het noorden en het versterken van onze eigen positie en belangen als grote plattelandsgemeente. Samen staan we als noorden sterk. Resultaat laat zich vertalen als de versterking van de positie van Noord-Nederland qua samenwerking, netwerken, middelen voor het noorden en concrete projecten zoals Lelylijn.</p>				

- We stellen een nieuwe visie op voor het noorden als basis voor noordelijke samenwerking. Na zomer start de uitwerking hiervan.
- We voeren vanuit noordelijke optiek lobby voor elke regio telt. Recent zijn hiervan al documenten via regiegroep SNN gegaan en zijn oa. Rondetafelgesprekken gehouden.

Lobby en samenwerking op thema's (zoals Wonen en duurzaamheid) en projecten zoals Lelylijn. Met SNN is input gegeven op het commissiedebat Klimaat en Energie 2023 dd 28 juni.

- We maken gezamenlijk verbinding met Europese thema's en fondsen. Werkbezoeken etc.
- Tijdens Noord in Nieuwspoor 16 mei in Den Haag is Energiestad Bolsward stevig op de kaart gezet.

3. Goede en inclusieve werkgever

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Toelichting:

In februari 2023 is het 'Leerhuis' geopend in de voormalige Wereldwinkel. Van hieruit volgen onze eigen medewerkers opleidingen en trainingen. Het Leerhuis biedt een goed gevulde kalender aan trainingen en workshops, grotendeels gegeven door eigen collega's, voor de ontwikkeling van de SWF-medewerkers. Hiermee geven we invulling aan goed werkgeverschap.

Naar aanleiding van de motie over Open Hiring die in de raadsvergadering van februari is aangenomen, is team HR een onderzoek gestart of er SWF-functies zijn die zich lenen voor Open Hiring. Na afstemming met betrokken managers, zullen we in kwartaal 3 en 4 bij het ontstaan van vacatures, waar dat mogelijk blijkt te zijn, Open Hiring inzetten. Aantallen zijn nog niet te noemen. Dat is onderwerp van nader onderzoek in kwartaal 3.

4. Campagne goede en inclusieve werkgever

Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023

	2023	2024	2025	2026
Arbeidsmarktpositionering	-100	0	0	0

Toelichting:

In maart heeft de gemeente geparticipeerd in een tweetal projecten van 30Buro, om leerlingen van basis- en voortgezet onderwijs kennis te laten maken met werken bij een gemeente.

Gedurende het eerste kwartaal van 2023 is gewerkt aan de ontwikkeling van een 'werkenbij-website' om SWF als werkgever beter vindbaar te maken. Deze website is in de loop van het tweede kwartaal gelanceerd. Met werkenbij.sudwestfryslan.nl positioneert SWF zich als goede, aantrekkelijke werkgever voor iedereen die graag bijdraagt aan maatschappelijke taken. De website bevat verhalen van medewerkers, passend beeldmateriaal en natuurlijk de vacatures die actueel zijn. Dit is een continu proces. Het reageren op vacatures is laagdrempelig voor de bezoekers van de website. Solliciteren kan door een aantal vragen in te vullen op de website en CV en brief te uploaden.

In juni heeft SWF meegedaan aan de Week van de Uitwisseling van Werken in Friesland. Deze activiteit is een laagdrempelige manier om potentiële collega's en andere geïnteresseerden een indruk te geven van SWF als werkgever. Geïnteresseerden hebben van de Paadwizers uitleg gekregen over de organisatie, gevolgd door een rondleiding. Na de lunch vond een verdieping plaats met medewerkers van SWF op een thema naar keuze.

5.	Mentorprogramma				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<p>Toelichting: Het onderzoek naar het borgen van kennis van ervaren collega's bij nieuwe collega's, is in april afgerond. Dit onderzoek was in oktober 2022 gestart. Uitkomsten bevestigen dat nieuwe collega's behoefte hebben aan een collega die ze op weg kan helpen. Dit leidt niet alleen tot kennisbehoud in de organisatie, maar ook tot het beter inwerken van nieuwe collega's. Gevolg daarvan is weer dat nieuwe collega's sneller "thuis" zijn bij SWF, productiever, maar ook beter verbonden zijn met de organisatie.</p> <p>Voorstel is daarom om in het vervolg aan iedere nieuwe collega een buddy (mentor) toe te wijzen. Bij voorkeur iemand uit het eigen team, die inhoudelijk ook op de hoogte is van de werkzaamheden van de nieuwe collega. Wat hierbij een belangrijk aandachtspunt is, is dat er zowel voor de mentor als de nieuwe collega voldoende tijd wordt gemaakt om het inwerken op een goede manier te doen. Deze bevindingen zijn opgenomen in het onboardingsprogramma dat binnenkort gepresenteerd wordt aan het Directieteam.</p>					
6.	Klanttevredenheid				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
<p>Toelichting: Er is een start gemaakt met de nulmeting van de klantcontactkanalen. Dit speerpunt wordt gefaseerd uitgevoerd per klantcontactkanaal. Door de huidige en gewenste situatie te vergelijken, kunnen aanbevelingen worden gedaan. Die worden vervolgens als deelprojecten opgepakt, met als doel de dienstverlening aan de Mienskip verder te versterken.</p>					
7.	Herstructurering informatiedomein				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Inzetten van data voor complexe vraagstukken	-100	0	0	0
<p>Toelichting: Er zijn factsheets gemaakt voor informatiebeheer en functioneel beheer. Over de uitwerking van deze factsheets zal naar verwachting in de volgende bestuursrapportage gerapporteerd worden.</p>					
8.	Versterken digitale dienstverlening				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Verbeteren digitale dienstverlening	-540	-260	-260	-260
<p>Toelichting: Op dit moment wordt er hard gewerkt aan 'MijnSWF'. Per 1 juli wordt het in 'stille' productie genomen. Dat betekent dat het dan technisch werkt, maar nog niet voor de klant beschikbaar is. Vanaf dat moment zullen we zoveel mogelijk applicaties, formulieren etc. ontsluiten op 'MijnSWF'. Het is ons doel om per 1 januari 2024 een interactief portaal voor onze inwoners en ondernemers beschikbaar te hebben. Door steeds verder uit te breiden met diensten, willen we</p>					

bereiken dat per 1 januari 2025 'MijnSWF' hét portaal is voor de interactie tussen onze inwoners, bedrijven en de gemeente.

Het project 'eDiensten Burgerzaken' is inmiddels opgestart. Het is de verwachting dat die digitale dienstverlening dit jaar nog wordt geïmplementeerd.

Inmiddels is het project 'Beeldbellen' ook opgepakt. Doel is om beeldbellen dit jaar nog beschikbaar te stellen voor de organisatie.

Nr.	Speerpunt				
	Hoofdtakveld Burgerzaken				
9.	Adequate dienstverlening				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Organiseren laagdrempelige dienstverlening tichtby	-100	PM	PM	PM
	<u>Toelichting:</u> Dit speerpunt vind aansluiting bij speerpunt 6 (klanttevredenheid) waar de klantcontactkanalen post, telefonie, digitaal en fysiek gefaseerd worden opgepakt.				
10.	Communicatie tussen inwoners en gemeente				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Verbeteren digitale dienstverlening	zie 8.	zie 8.	zie 8.	zie 8.
	<u>Toelichting:</u> Uiterlijk juni zijn de voorbereidende werkzaamheden afgerond (plan van aanpak, voorstel nulmeting directie, voorstel OR en planning + werkgroep samengesteld). In de maanden juli met uitloop naar de zomervakantie worden alle brieven gecontroleerd en waar nodig herschreven, dit op basis van het 4 ogen principe. Na de zomer volgt interne communicatie en training aan medewerkers.				
11.	'Wolkom yn Súdwest'-pakket				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	<u>Toelichting:</u> Op dit moment worden nieuwe inwoners welkom geheten middels een brief. In het 2 ^e half jaar wordt een werkgroep gevormd om te adviseren over de invoering van een 'Wolkom yn Súdwest'-pakket in combinatie met een eventuele bijeenkomst voor nieuwe inwoners.				

Nr.	Speerpunt				
	Hoofdtakveld Veiligheid				
12.	Veiligheid: investeren in preventie				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Ondermijning	-60	0	0	0
	<p>Toelichting: Om te voorkomen dat jongeren en jongvolwassenen de (georganiseerde en ondermijnende) criminaliteit ingaan of hier verder in afglijden wordt er ingezet op preventie. Om die reden is het afgelopen kwartaal ingezet op het themabijeenkomsten met betrokken ketenpartners in het werkveld jeugdoverlast. Deze sessies bestonden uit het trainen en opleiden van ketenpartners op het gebied van polarisatie, gevaren van drugscriminaliteit en digitale veiligheid onder jongeren.</p> <p>Op basis van het Integraal Veiligheidsplan investeren we in preventie en willen we met andere partners integraal samenwerken en meer zichtbaar zijn in de wijken en dorpen. We willen zoveel mogelijk naar de voorkant, risico's beheersen en het verkleinen van gelegenheid voor daders. Maar waar nodig handhaven - we zetten tijdig en gericht onze instrumenten in.</p>				
13.	Verbinding zorg en veiligheid				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	<p>Toelichting: Dit speerpunt vindt aansluiting bij speerpunt 15 (programma Sociaal) - intensiveren aanpak Zorg en Veiligheid.</p>				
14.	Bevoegdheden BOA's				
	<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>				
		2023	2024	2025	2026
	Geen specifieke bedragen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
	<p>Toelichting: Binnen team Handhaving wordt nu gewerkt met een functiedifferentiatie. Hierdoor is er niet alleen inhoudelijke senioriteit op diverse taakvelden, maar ook diverse thema's binnen de handhavingswereld. Met die expertise wordt er een proactieve bijdrage geleverd aan de organisatieontwikkeling.</p> <p>Wijkgericht werken is een speerpunt voor 2023. Enkele handhavers hebben hier een opleiding voor gevolgd. Daarnaast is de zogenoemde 'Instagram volgdiens' op social media een effectief middel om de Mienskip tijdens de dienst van de handhaver (ook na kantooruren) direct in contact te laten staan met afdeling handhaving.</p> <p>Via de website van de gemeente kan men een afspraak maken met de wijkhandhaver. Ook neemt de wijkhandhaver zitting in wijk-/buurthuizen v.w.b. een inloop uur eventueel in samenwerking met de dorpen-/ wijkencoördinator.</p>				

Overige zaken (going concern)

Tussenstand onrechtmatigheden aanbestedingen 2023

Op basis van de eerste analyse van de aanbestedingsfouten uit voorgaande jaren, de genomen maatregelen vooral op het vlak van inhuur van personeel en de toets op de uitgaven in de eerste maanden is de verwachting dat de rechtmatigheidsfouten verder afnemen. Er wordt ingeschat dat de gemeente uit zal komen rond de € 1 miljoen aan fouten, hoofdzakelijk bestaande uit doorlopende contracten.

Controle op de Jaarstukken 2022

De controle van de Jaarstukken 2022 door de accountant is tot een goed einde gebracht. Een lang en intensief proces voor zowel de accountant als de ambtelijke organisatie. Door goed samen te werken heeft de accountant tijdig het definitieve accountantsverslag en de controleverklaring kunnen overleggen.

Zoals al eerder aan u doorgegeven heeft de accountant extra kosten (meerkosten) moeten maken. Deze kosten zijn met name veroorzaakt door vertraging in het aanleverproces, extra uitgevoerde controles en de grote toename van het aantal SiSa-regelingen. De uiteindelijke kosten vallen hiermee circa 35% hoger uit dan begroot. Via deze bestuursrapportage wordt voorgesteld om de begroting hierop aan te passen (zie paragraaf 9.2).

Salarissen

We hebben in de begroting rekening gehouden met een loonstijging van 3%, maar de nieuwe CAO gemeenten 2023 heeft een hogere loonstijging (per saldo bij lagere schalen een veel hogere loonstijging dan bij hogere schalen). Afhankelijk van de compensatie die wij uit het gemeentefonds van het Rijk krijgen, zal duidelijk worden of wij volledig dan wel deels hiervoor gecompenseerd worden. Als wij onvoldoende gecompenseerd worden zal er binnen onze begroting aanvullende dekking gezocht moeten worden.

Inhuur personeel

Op de volgende pagina treft u een overzicht aan van inhuur tot en met boekingsdatum 27 juni 2023. Het is nog te vroeg om een redelijke inschatting te kunnen maken van hoe we uitkomen over geheel 2023. Dit komt door het seizoenswerk in de zomer, de extra inhuur m.b.t. specifieke klussen, de inhuur voor ziekte/vervanging vast personeel en inhuur op vacatures.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het lastig om aan nieuw personeel te komen. Daarnaast kiezen veel vakspecialisten er tegenwoordig voor om juist op inhuurbasis te willen werken. Dit is iets waar alle gemeenten mee te maken hebben. Omdat het werk wel door moet gaan en de kwaliteit op orde moet blijven is werken op inhuurbasis een goed werkbaar oplossing.

Keten	Afdeling	soort	Bedrag
Bedrijfsvoeren	Bestuurszaken		34.415
	Communicatie		31.754
	DIA		60.434
	Facilitair		13.704
	Financien		48.281
	Human resource		175.314
	I&A		328.239
	Juridische- en Veiligheidszaken		115.434
Totaal Bedrijfsvoeren			807.573
Centraal	Directie - algemeen		9.189
	Griffie		26.899
Totaal Centraal			36.088
Klantencontacten	Belastingen		58.260
	Burgerzaken		21.480
	Domein Klantcontacten directeu		113.636
	Klantcontactcentrum - KCC		229.300
Totaal Klantencontacten			422.677
Omgeving	Handhaving Publiek Domein		20.074
	Omgeving - Ondersteuning en A		221.029
	Omgeving - Ruimtelijke Ontwikke		462.795
	Omgeving - Toezicht en Handhav		54.794
	Vergunningen		425.538
Totaal Omgeving			1.184.231
Ontwikkelen	Strategie en Programma's		242.927
Totaal Ontwikkelen			242.927
Openbare Ruimte	Groen	WSW Seizoenkrachten	79.238
		Seizoenkrachten	196.154
			14.803
	Schoon	Seizoenkrachten	61.025
			49.988
	Vastgoed		1.213
	Water	Seizoekrachten bruggen en havens	472.013
		WSW Seizoenkrachten	6.080
			88.133
	Wegen		177.546
Totaal Openbare Ruimte			1.146.193
Sociaal Domein	Beleid Sociaal Domein		1.093.982
	Cultuur en sport		70.717
	GT Bolsward e.o		137.362
	GT Buitengebied SWF		189.496
	GT Sneek Noord		115.897
	GT Sneek Zuid		291.003
	Intergraal Beheer SD		212.058
	Ondersteuning		1.284.221
	Sociaal Domein directeur		24.442
	Vastgoed		16.293
Totaal Sociaal Domein			3.435.470
Eindtotaal			7.275.159
Totaal inhuur t/m boekingsdatum 27-6-2023			7.275.159
Keten	Afdeling	soort	Bedrag
Openbare Ruimte	Groen	Seizoenkrachten	196.154
		WSW Seizoenkrachten	79.238
	Schoon	Seizoenkrachten	61.025
	Water	Seizoekrachten bruggen en havens	472.013
		WSW Seizoenkrachten	6.080
Eindtotaal			814.510
Totaal inhuur excl. seizoenkrachten t/m boekingsdatum 27-6-2023			6.460.649

5 Overzichten

Overige zaken (going concern)

Er zijn geen overige zaken te melden.

6 Mutaties reserves

Verwachting verloop Algemene Reserve in 2023

In de volgende tabel staat het verloop van de Algemene Reserve. De met een * gemarkeerde posten zijn nieuw ten opzichte van de vorige bestuursrapportage.

Ontwikkeling Algemene Reserve (bedragen x € 1.000)	2023
Stand per 31/12/2021 volgens JR 2021	15.469
<u>Reeds genomen raadsbesluiten</u>	
Af: Bestemmingsreserve ontmoetingsplaatsen	-500 Raadsbesluit 11-11-2021 (PB2022, verwerking in 2022)
Af: Begroot resultaat 2022 volgens PB2022 (incl. amendementen)	-2.202 Raadsbesluit 11-11-2021 (PB2022)
Bij: Restant coronacompensatie 2020	1.064 Raadsbesluit 03-02-2022
Af: Regeling coronacompensatie 2022	-1.000 Raadsbesluit 03-02-2022
Af: Aanjaagsubsidie Sneekweek	-125 Raadsbesluit 03-02-2022
Bij: Decembecirculaire 2021	80 Raadsbesluit 03-03-2022
Af: Tijdelijke maatregelen N7	-375 Raadsbesluit 03-03-2022
Bij: Werkelijk resultaat 2021	11.721 Raadsbesluit 07-07-2022 (Jaarstukken 2021)
Af: Voorgestelde resultaatbestemmingen 2021	-4.772 Raadsbesluit 07-07-2022 (Jaarstukken 2021)
Af: Uitvoeren motie Simmer yn Súdwest	-50 Raadsbesluit 14-7-2022 (Berap jan, feb, maart 2022)
Af: Beweegtoestellen Simon Havingaschool	-28 Raadsbesluit 14-07-2022
Af: Aankoop perceel Ferwoude	-100 Raadsbesluit 14-07-2022
Af: Uitvoeren motie Nationaal Modelspoor Museum	-135 Raadsbesluit 29-09-2022 (Berap april, mei, juni 2022)
Bij: Resultaat Berap april, mei, juni 2022	142 Raadsbesluit 29-09-2022 (Berap april, mei, juni 2022)
Bij: Resultaat Berap juli, augustus 2022	5.464 Raadsbesluit 17-11-2022 (Berap juli, augustus 2022)
Af: Energietoeslag 2022	-1.160 Raadsbesluit 17-11-2022
Af: Resultaat Berap september, oktober 2022	-1.599 Raadsbesluit 22-12-2022 (Berap sept., okt. 2022)
Af: Subsidieregeling energiecompensatie 2022	-1.100 Raadsbesluit 22-12-2022
<u>Vervallen met het vaststellen van de Jaarstukken 2021</u>	
* Bij: Begroot resultaat 2022 volgens PB2022 (incl. amendementen)	2.202 Zie hierboven.
* Af: Decembecirculaire 2021	-80 Zie hierboven.
* Af: Resultaat Berap april, mei, juni 2022	-142 Zie hierboven.
* Af: Resultaat Berap juli, augustus 2022	-5.464 Zie hierboven.
* Bij: Resultaat Berap september, oktober 2022	1.599 Zie hierboven.
Nieuw saldo (Stand per 31/12/2022 volgens JR 2022)	18.909
<u>Reeds genomen raadsbesluiten</u>	
Af: Begroot resultaat 2023 volgens Programmabegroting 2023	-12.573 Raadsbesluit 10-11-2022
Bij: Actualisatie Programmabegroting 2023	2.638 Raadsbesluit 02-02-2023
* Bij: Werkelijk resultaat 2022	10.659 Raadsbesluit 22-06-2023
* Af: Resultaatbestemmingen 2022	-3.566 Raadsbesluit 22-06-2023
Nieuwe Stand	16.067
<u>Nog verwacht</u>	
Bij: Nota reserves en voorzieningen	500 Verwacht (in 2023)
* Af: Bodemsanering terrein buitendienst Bolsward	-1.800 Raadsvoorstel 28-09-2023 (Berap AMJ 2023)
* Af: Resultaat Berap AMJ 2023	-555 Raadsvoorstel 28-09-2023 (Berap AMJ 2023)
Stand na verwacht	14.212
> Niveau weerstandsvermogen	8.300
Vrij besteedbaar	5.912

Overige zaken (going concern)

Er zijn geen overige zaken te melden.

7 Paragrafen

Betreffende de paragrafen is er niets om over te rapporteren.

Nr.	Paragrafen				
3.	Kapitaalgoederen				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Motie insectennetwerk	-150	-150	-150	-150
	Motie vergroening dorpen/steden	-50	-50	-50	-50
<u>Toelichting:</u> Er zijn geen afwijkingen of overige zaken te melden.					

8 Ontwikkelfonds en overige projecten

Hieronder rapporteren wij over alle actieve projecten uit die (grotendeels) gefinancierd worden vanuit het Ontwikkelfonds (projecten waarvoor krediet beschikbaar is gesteld en die nog niet zijn afgerond). Daarnaast informeren wij over projecten die in vergaande voorbereiding zijn.

Daarnaast rapporteren we over overige projecten die niet gefinancierd worden vanuit het Ontwikkelfonds. Standaard rapporteren we over majeure projecten waar de raad een realisatiekrediet voor beschikbaar heeft gesteld. Mochten er significante afwijkingen zijn bij overige projecten, dan rapporteren we ook daarover, zolang er sprake is van een afwijking.

8.1 Ontwikkelfonds

Nr.	Project													
	Bolsward: Bolsward-west (ontsluiting) (Mobiliteit)													
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Het jaar 2022 stond in het teken van optimaliseren van het oorspronkelijk ontwerp. Zoals eerder vermeld heeft de provincie als gevolg van de financiële overschrijding de geplande fietstunnel onder de Oude Rijksweg laten vervallen. Súdwest-Fryslân blijft uitgaan van een ongelijkvloerse kruising voor fietsers van en naar Exmorra en achterliggend gebied. We onderzoeken daarom samen met de provincie naar alternatieven. Deze zijn vooralsnog niet beter of goedkoper. Bovendien is Rijkswaterstaat geen voorstanders van een gelijkvloerse fietsoversteek nabij de afrit van de A7. Daarom zal in maart verder met de provincie worden overlegd over een andere manier van financieren, waarbij toch de oorspronkelijke doelen worden gehaald.</p> <p>Het onderdeel aansluiting Exmorraweg op rotonde N359 is 'vooruit' gehaald voor realisatie. Het ontwerp is gereed en de aanbesteding kan gestart worden. Uitstel, nieuwe werkvoorbereiding en hogere prijzen hebben tot hogere aanlegkosten geleid. In 2023 zullen hiervoor, in een integrale afweging, aanvullende middelen worden gevraagd. De uitvoering is gepland eind 2023 - begin 2024.</p>													
	Bolsward: Binnenstad-Herinrichting (Agenda Bolsward)													
	<p><u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u></p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2023</th> <th>2024</th> <th>2025</th> <th>2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Herinrichting Binnenstad Bolsward (herstel en fase 2)</td> <td>-2.015</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table> <p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Fase 1 van de herstelwerkzaamheden, het deel voor De Tiid en enig herstel nabij het Broereplein, zijn in september 2022 uitgevoerd. De algemene reacties zijn positief. Het overige deel (fase 2) van het herstelwerk is half februari gestart. Door het herstel waren aanvullende middelen nodig en was er uitgelopen ten opzichte van de oorspronkelijke planning. De raad heeft voor het herstelwerk middelen beschikbaar gesteld. Daardoor is het krediet verruimd en de planning aangepast. Zowel qua tijd als budget is er nu geen afwijking meer.</p>					2023	2024	2025	2026	Herinrichting Binnenstad Bolsward (herstel en fase 2)	-2.015	0	0	0
	2023	2024	2025	2026										
Herinrichting Binnenstad Bolsward (herstel en fase 2)	-2.015	0	0	0										
	Bolsward: Aquaduct Bolsward (Mobiliteit)													
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Nu benodigde documenten voor overleg met het rijk via Bestuurlijk Overleg MIRT en lobby gereed zijn, zijn vooreerst bij de provincie andere prioriteiten gesteld. Ook de gemeente heeft opgaven op het gebied van infra, zoals Bolsward-west (inclusief ontsluiting Exmorra) en de effecten van de problemen bij de aquaduct nabij Uitwellingerga, waardoor de start van de lobby iets later wordt.</p>													

Nr.	Project	
	Sneek: De Hemmen III (Economische zaken)	
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u></p> <p>Bouwrijp maken Het terrein is op hoogte gebracht, het proces van zetting is gestart. Aan de hand van een, door gemeente, uitvoerder en ingenieursbureau opgezet, ecologisch werkprotocol kan er worden doorgewerkt in het broedseizoen.</p> <p>Verkoopprocedure Voor fase 2 wordt de verkoopprocedure van fase 1 gehanteerd. Duurzaamheid speelt een rol, daarvoor is de duurzaamheidsmatrix ontwikkeld die door nieuwe belangstellenden voor een kavel kan worden ingevuld. De score van de menukaart wordt gekoppeld aan de privaatrechtelijke koopovereenkomst. Bij invulling van de menukaart en door hoog te scoren, maken inschrijvers meer kans bij de toewijzing van een bedrijfskavel.</p> <p>Planning De kritieke activiteiten in de planning zijn de toevoer van elektriciteit en de verkeersontsluiting. Voor beide activiteiten is er afhankelijkheid van andere partijen. De huidige planning is samengevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bouwrijp 2023 eind • Nutstoevoer kavels 2024 begin (afhankelijk van oplossing Liander) • Verkeersontsluiting 2024 medio • Uitgifte en bouw 2024 medio (afhankelijk van tijdige (tijdelijke) ontsluiting) <p>Vanwege personeelstekorten bij adviesbureaus, en ook bij aannemers, én de lange(re) levertijden van materialen is er kans op vertragingen. Dit speelt breder bij ruimtelijke ontwikkelingen.</p> <p>Ontsluiting Het definitieve ontwerp van de ontsluiting is goedgekeurd door Rijkswaterstaat. De bouw ervan is naar verwachting halverwege 2024 gereed. De tijdelijke ontsluiting voor de bouw van bedrijfspanden wordt onderzocht. Ook deze partij bepaalt mede de voortgang.</p> <p>Toevoer nutsvoorzieningen Vanwege de overbelasting van het stroomnet en het onderstation Sneek is de toevoer van elektriciteit naar de bedrijfskavels voor begin 2024 niet meer gegarandeerd. Het project NuLelie van netbeheerder Liander moet de netinfrastructuur herstructureren voor de middenspanningscapaciteit, waaronder ook de aftakking naar De Hemmen III. Met Liander is afgesproken dat dit eind 2023 gereed is. Het onderstation is een apart verhaal; met spoed wordt met Liander naar een integrale oplossing gezocht voor een tijdige energievoorziening en het versneld realiseren van een nieuw onderstation te Sneek. In de tussentijd wordt onderzocht of een tijdelijke oplossing met opslagcapaciteit op het bedrijventerrein zelf haalbaar is.</p> <p>GreX Vanwege de 2e fase bedrijventerrein Hemmen 3, worden de Grex, het uitvoeringskrediet voor de ontsluiting van de Hemmen 3 en de bufferzone geactualiseerd. Dit vindt plaats in Q2 2023. Vanwege de algemene prijsstijgingen en de geconstateerde risico's is de verwachting dat er aanvullend krediet nodig is.</p>	
	Sneek: Stationsgebied (Agenda Sneek)	
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u></p> <p>Er zijn geen afwijkingen of overige zaken te melden op het oorspronkelijk gegunde werk. Het aanvullende deel van Kanaalstraat is inmiddels opgedragen aan aannemer. De inschrijving van dit deel ligt binnen beschikbaar gestelde aanvullende krediet.</p>	

Nr.	Project	
	Sneek: IJlsterkade (Agenda Sneek)	
	<u>Toelichting op de afwijking:</u> Er zijn geen afwijkingen of overige zaken te melden.	
	Sneek: De Potten, visievorming (Gastvrijheidseconomie)	
	<u>Toelichting op de afwijking:</u> Het aanvullend participatietraject is in 2022 afgerond. Door de aanvullende participatie zijn extra kosten gemaakt en is er veel vertraging opgetreden ten opzichte van de initiële planning. De resultaten van de aanvullende participatie zijn verwerkt in de concept-gebiedsvisie. Deze is 21 februari 2023 in de commissie Doarp, Stêd en omkriten besproken en als bespreekstuk geagendeerd voor de gemeenteraadsvergadering van 9 maart 2023. Inmiddels is de gebiedsvisie vastgesteld. Hiermee is de visievorming afgerond en kan dit als project vervallen in de volgende bestuursrapportage.	
	IJsselmeer opgave: Versterking Friese IJsselmeerkust (VFIJ) (IJsselmeerkust)	
	<u>Toelichting op de afwijking:</u> Beschikbaarheid zand Uitgangspunt voor de realisatie van de onderdelen Workum en de stranden is de beschikbaarheid van zand uit het IJsselmeer. Op verzoek van RWS is het op diepte brengen van de vaargeul door de provincie Fryslân i.v.m. verzilting tijdelijk stop gezet. RWS en provincie zijn in gesprek over de consequenties hiervan en zoeken naar alternatieven. Planning van uitvoering is afhankelijk van de beschikbaarheid van zand. RWS is aan het onderzoeken wat de eventuele gevolgen kunnen zijn ten aanzien van verzilting. Onduidelijk is wanneer dit onderzoek gereed is en welke consequenties dit heeft voor de tijdige beschikbaarheid van het zand voor de zand gebonden deelprojecten. Stijging Bouwkosten Conform vastgelegde afspraken; Het financieel beschikbaar gestelde bedrag is kader stellend (een gelimiteerd maximum). Als er financiële issues optreden, zullen deze opgelost moeten worden middels de post onvoorzien. Mocht dit niet afdoende zijn, dan zal dit ten koste gaan van een deel van de scope. Zijn de gevolgen zodanig dat doelstellingen van het project en scope niet meer haalbaar zijn, dan zal geëscaleerd worden naar de stuurgroep. De markt heeft te maken met flinke stijging van de bouwkosten wat veroorzaakt wordt door; krapte op de arbeidsmarkt, tekort aan bouwstoffen, stijgende prijzen, brandstoffen en inflatie. Dit is een risico voor de uit te voeren scope Afronden projectbeslissingen en start volgende fase Op 26 mei 2023 hebben we de ondertekende projectbeslissingen van de minister ontvangen en beschikking ontvangen van de bijdrage uit het deltafonds ter grootte van ca. €12,5 miljoen. Inmiddels is gestart met de technische voorbereidingen, voorbereiden procedures en het opstellen contracten. Met de huidige inzichten kan er 4e kwartaal 2023 gestart worden met de eerste werkzaamheden.	

Nr.	Project	
	IJsselmeer opgave: Ontsluiting Stavoren (Mobiliteit)	
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> Naar verwachting kan de weg in augustus opengesteld kunnen worden voor het wegverkeer. Afrondende werkzaamheden zoals o.a. groenvoorzieningen, zal naar eind 2023 gereed zijn.</p>	
	IJsselmeer opgave: Atlantikwall in het waddengebied (Afsluitdijk)	
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> - het eerste deel het inrichten van de Atlantikwall-bunker met een expositie is gereed en maakt onderdeel uit van de expositie van het Kazemattenmuseum. - In het kader van 75 jaar bevrijding is er een krant uitgebracht.</p> <p>Resterende deel: Kornwerderzand: strijd om de Afsluitdijk (scenario kazematten 2e linie) 2e kazematteneiland Op Kornwerderzand is sprake van een complexe situatie, waarbij vele projecten en processen in elkaar grijpen en samen komen. Hierbij kan gedacht worden aan onderwerpen zoals; het verduurzamen en toekomstbestendig maken van de Afsluitdijk, de Vismigratierivier, de verbreding van de sluis, het opnieuw aanbesteden van de bestaande spuimiddelen, het vervangen van de bruggen en een upgrade van Kornwerderzand in zijn geheel als toeristische bestemming (bereikbaarheid, parkeren, bewegwijzering, wegen- en padenstructuur en informatievoorziening).</p> <p>Afstemming over volgorde, efficiency en logistiek van de werkzaamheden hebben ervoor gezorgd dat een deel van de uit te voeren projectonderdelen later in de tijd zijn geprogrammeerd. De grote en complexe werken domineren voorlopig alle projecten op en rond de Afsluitdijk, ook die van eerder gehonoreerde (deel)projecten zoals de Atlantikwall in het Waddengebied. Vanwege vertraging van de werkzaamheden aan de afsluitdijk heeft er in 2022 geen start kunnen plaatsvinden van dit laatste onderdeel.</p> <p>Door de vertraging komt de einddatum onder druk te staan.</p>	
	IJsselmeer opgave: Sluis, Waddenfonds beleef Kornwerderzand (Afsluitdijk)	
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u> De gemeente heeft verantwoordelijkheid voor de beschikking van het Waddenfonds beleef Kornwerderzand door middel van een machtiging overgedragen aan de provincie Fryslân.</p> <p>De provincie heeft een extern bureau ingehuurd om inzichtelijk te maken hoe de verschillende processen van de ontwikkelingen in elkaar grijpen en hoe de verschillende beleefbare elementen aan elkaar verbonden zijn. Met als doel om te komen tot een integrale visie voor een gebiedsontwikkeling Kornwerderzand als bestemming.</p>	
	IJsselmeer opgave: De Nieuwe Afsluitdijk (Afsluitdijk)	
	<p><u>Toelichting op de afwijking:</u></p> <p>Bruggen Het oorspronkelijke idee was, om de bruggen één-op-één aan te besteden aan de aannemer van het Rijkscontract, zodat de gevolgen van het project versterking Afsluitdijk konden worden beperkt. Deze inkoopstrategie leidde echter tot bezwaren. Daarom is dit inkoopproces stopgezet en zal de realisatie van de bruggen op basis van een “normale” Europese aanbesteding in de markt gezet worden.</p>	

De consequentie hiervan is dat de realisatie van de bruggen pas kan plaatsvinden als het Rijkswerk aan de versterking van de Afsluitdijk en de stormvloedkering klaar is en de bijbehorende documentatie beschikbaar is.

De realisatie van de bruggen zal wel vertragen ten opzichte van de tussenmijlpaal 2025, maar het gehele werk kan nog steeds in 2028 conform de afspraak in de BOK klaar zijn. Waarschijnlijk zal de uitvoering starten in 2025. De uiteindelijke planning is wel afhankelijk van de verdere planningsafspraken met Rijkswaterstaat. Hierover wordt nu in overleg met alle betrokken partijen een netwerkplanning opgesteld. Dat is een integrale planning van alle nog te realiseren werken op en rond de Afsluitdijk de komende jaren.

Sluis

Het Rijk onderzoekt momenteel hoe de verzilting bij Kornwerderzand kan worden aangepakt. Dit heeft consequenties voor de technische keuzes van ontwerp en realisatie van de nieuwe sluis. De Provincie is hierover in gesprek met het Rijk. Ook de sluis is onderdeel van de bovengenoemde netwerkplanning van alle ontwikkelingen rondom de afsluitdijk om hinder te beperken. Voor de sluis is het de verwachting dat deze conform de mijlpaal in 2028 in gebruik zal zijn, waarbij de bovengenoemde afhankelijkheid van planningsafspraken met Rijkswaterstaat ook voor de sluis geldt.

Geulen

Ook de verruiming van de geulen is van invloed op de verzilting doordat zoutwater zich via de verdiepte geulen verder naar het zuiden kan verplaatsen. Op verzoek van Rijkswaterstaat is de verruiming en de zandwinning daarom tijdelijk stilgelegd. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld de projecten Vismigratierivier en Versterking Friese IJsselmeerkust nog geen gebruik maken van de beoogde vrijkomende materialen. De Provincie voert gesprekken met Rijk om de gevolgen van deze vertraging te beperken. Ook voor de geulen is het de verwachting dat deze conform de mijlpaal in 2028 in gebruik zullen zijn.

De gemeente is partner in het project De Nieuwe Afsluitdijk. Tijdens de stuurgroep vergaderingen worden wij op de hoogte gesteld van de stand van zaken rond de voortgang van de werkzaamheden van De Nieuwe Afsluitdijk. De gemeente SWF is lid van deze stuurgroep.

IJsselmeer opgave: Museum Hindeloopen

(Cultuur)

Toelichting op de afwijking:

Op 14 juli 2022 heeft de gemeenteraad het besluit genomen om 300.000 euro vanuit het Ontwikkefonds voorlopig beschikbaar te stellen voor de uitbreiding en vernieuwing van het museum. Op 15 juni 2017 nam de raad al een amendement aan om dit bedrag te reserveren. In 2022 had het museum het definitieve ontwerp rond met een (bijna) dekkende begroting en een goede onderbouwing, waardoor het museum voldeed aan de voorwaarden die de raad in 2017 stelde.

Inmiddels heeft Museum Hindeloopen het pand overgenomen van de gemeente Súdwest-Fryslân. De bouwvergunning is verleend en de verbouwing is in februari van start gegaan.

Het bestuur van museum Hindeloopen verwacht dat de verbouwing meer gaat kosten dan aanvankelijk begroot, ivm verborgen gebreken, stijging kosten bouwmaterialen, stijging loonkosten, etc. We gaan hierover op korte termijn in gesprek met het bestuur.

Út de Mienskip: Subsidieregeling bovenlokale initiatieven

(Kernenbeleid)

Toelichting op de afwijking:

Er zijn geen afwijkingen of overige zaken te melden.

8.2 Financieel overzicht Ontwikkelfonds

Ontwikkelfonds	Totaal t.m. 2026	t.m. 2022	2023	2024	2025	2026
Totaal beschikbaar gesteld	32.830.424	20.300.000	3.000.000	3.530.424	3.000.000	3.000.000
Krediet	18.078.676	14.049.013	1.685.081	1.344.582	1.000.000	-
Gelabeld	4.431.324	250.000	1.981.324	1.200.000	1.000.000	-
Beschikbaar	10.320.425	6.000.988	5.334.583	6.320.425	7.320.425	10.320.425
Te activeren	22.300.000	14.300.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Beschikbaar krediet/In besluitvormingstraject	11.773.751	9.233.251	1.040.500	750.000	750.000	-
Binnenstad fase 1	100.000	100.000				
Bolsward, Hist. Centrum Westergo	1.000.000	1.000.000				
Bolsward-west (ontsluiting)	800.000	800.000				
HCW	1.531.000	1.531.000				
Sneek, Stationsgebied - fase 2	200.000	200.000				
De Hemmen III	2.400.000	2.400.000				
Aanpassing recreatiegebied rondom De Hemmen III	400.000	400.000				
Rondweg Warns	1.300.000	1.300.000				
Rondweg Warns	200.000	200.000				
Hoogspanning Pasveer voorbereidingskrediet	107.251	107.251				
Museum Hindelopen	300.000	300.000				
Sneek Stationsgebied	895.000	895.000				
Ijsselmeeropgave	2.250.000	-	750.000	750.000	750.000	
Bolsward-west (ontsluiting)	290.500		290.500			
Gelabeld	2.642.749	-	1.142.749	500.000	1.000.000	
Hoogspanning pasveer	642.749	-	642.749			
Sportcarroussel	1.000.000				1.000.000	
Sluis	1.000.000	-	500.000	500.000		
Nog beschikbaar te activeren	7.883.500	5.066.749	4.883.500	5.633.500	5.883.500	7.883.500
Eenmalig	10.530.424	6.000.000	1.000.000	1.530.424	1.000.000	1.000.000
Beschikbaar gesteld krediet	6.304.925	4.815.762	644.581	594.582	250.000	-
Aquaduct - onderzoeksgeld	120.000	120.000				
Gebiedsvisie sportpark	84.000	84.000				
Lichtplan Bolsward	140.500	140.500				
Ontwikkeling bedrijventerrein, icm upcycle energy-valle	25.000	25.000				
Sneek, Stationsgebied - fase 1	200.000	200.000				
Aanpak de Potten	70.000	70.000				
Sneek IJlsterkade	161.425	161.425				
Stedenbouwkundige visie Sneek	70.000	70.000				
Vitaliteit binnenstad, verkennen en voorbereiden	80.000	80.000				
Kwaliteit toegangspoorten deelvisie spoorzone	10.000	10.000				
Versterking Friese IJsselmeerkust (co financiering)	1.200.000	510.837	344.581	344.582		
Atlantic Wall	37.500	37.500				
Waddenfonds - beleving kornwerderzand	100.000	100.000				
IJsselmeerkust - DNA (100k), fietspad + poort Frl	162.500	162.500				
Cofinanciering	125.000	125.000				
Bijdrage projectbureau De Nieuwe Afsluitdijk (2021)	50.000	50.000				
Poort van Friesland	50.000	50.000				
Onderzoek veilige fietsverbindingen	40.000	40.000				
Regeling út de Mienskip	700.000	700.000				
Tafel van Makkum	50.000	50.000				
Ambitiedocument	40.000	40.000				
Toekomstvisie Woudsend (Pilot Integraal Gebiedsgeric	100.000	100.000				
flexibiliteitsbudget	100.000	100.000				
Ijsselmeeropgave	750.000	-	250.000	250.000	250.000	
Landsschapspark Folgare	50.000		50.000			
Afgeronde projecten	1.789.000	1.789.000				
Gelabeld	1.788.575	250.000	838.575	700.000	-	
Sneek, IJlsterkade	138.575		138.575			
Programatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) (co	1.400.000	-	700.000	700.000		
DNA (co financiering)	250.000	250.000				
Nog beschikbaar eenmalig	2.436.925	934.239	451.083	686.925	1.436.925	2.436.925

Wijzigingen Ontwikkelfonds

Ten opzichte van de vorige berap zijn er twee wijzigingen geweest:

- Er is in juni besloten om een bedrag van € 290.500 beschikbaar te stellen voor Bolsward-West. Dat is verwerkt in het overzicht bij de te activeren middelen.
- In maart heeft het college gebruik gemaakt van de mogelijkheid om versneld een besluit te nemen. Er is toen € 50.000 beschikbaar gesteld voor een Landschapspark bij Folsigare. Dit is verwerkt in het overzicht bij de incidentele middelen.

Het college mag jaarlijks tot aan een bedrag van € 350.000 besluiten nemen, zonder dat de raad hier eerst ook een besluit over moet nemen. Doordat er in maart € 50.000 via deze weg beschikbaar is gesteld. Is de ruimte voor dit jaar nog € 300.000.

8.3 Overige majeure projecten

Nr.	Project			
	Huisvesting Buitendienst (Kapitaalgoederen)			
	<u>Toelichting op de afwijking:</u> Eind december heeft de gemeenteraad ingestemd met de nieuwe huisvesting voor de buitendienst onder voorbehoud van het beschikbaar stellen van middelen. Donderdag 2 februari heeft de raad ook het aanvullend benodigde geld beschikbaar gesteld.			
	Sneek: Woningbouw Harinxmaland (Wonen en grondbedrijf)			
	<u>Toelichting op de afwijking:</u> De afronding van Harinxmaland fase 1 betreffende het woonrijp maken (definitieve inrichting openbare ruimte) verloopt volgens plan en budget. De 400 woningen in deze fase zijn opgeleverd en bewoond. In het najaar van 2023 is alles klaar. Voor de ontwikkeling van Harinxmaland fase 2A betreffende de realisatie van 80 sociale huur- en koopwoningen ontstond er in 2023 een overschrijding van het voorbereidingskrediet. De overschrijding was van tijdelijke aard en is na beschikbaar komen van het uitvoeringskrediet ad € 14,3 miljoen in mei 2023 afgedekt. De gronduitgifte voor de 80 woningen zal vanaf Q2 van 2024 gaan plaatsvinden.			
	Sneek: Woningbouw Houkepoort (Wonen en grondbedrijf)			
	<u>Toelichting op de afwijking:</u> Geen afwijkingen.			

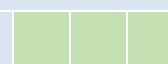
Nr.	Project			
	Sneek: Verkabelen Hoogspanningskabels Sneek-Noord (Kapitaalgoederen)			
	<u>Toelichting op de afwijking:</u> In 2022 is een actualisatie van het Haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. De rapportage van dit onderzoek is onlangs toegestuurd, ca. een halfjaar later dan toegezegd. Het haalbaarheidsonderzoek geeft aan dat het verkabelen zal worden uitgevoerd middels een gestuurde boring, wat een forse toename van de kosten met zich mee brengt. In het haalbaarheidsonderzoek zijn 2 varianten uitgewerkt waarvan de kosten zijn geraamd op € 9,37 miljoen en € 10,41 miljoen. In de vorige rapportage is aangegeven dat de wettelijk verplichte bijdrage van de gemeente ca. € 1,5 miljoen is, maar verwacht mag worden dat de bijdrage minimaal € 2 miljoen is.			

In onderstaande tabel is aangegeven hoeveel tijd TenneT, na opdracht verstrekking, denkt nodig te hebben voor de verschillende fasen van het project.

	Projectfase	doorlooptijd
1	Basis ontwerpfase	15 - 18 maanden
2	Detailontwerpfase en realisatie	24 - 36 maanden
Totaal		39 - 54 maanden

TenneT geeft hierbij nadrukkelijk aan dat de genoemde doorlooptijden een schatting is, de doorlooptijd van een projectfase is sterk afhankelijk of TenneT voldoende capaciteit kan inzetten. Eind 2022 is hierover door TeneT een brief gestuurd waarin is aangegeven, dat door de grote hoeveelheid werk ten gevolge van de energietransitie, er keuzes gemaakt moeten worden wanneer een (verkabelings)project uitgevoerd wordt. Voor verkabelingsprojecten betekent dit dat TeneT maximaal 2 projecten per fase zal opstarten.

Workum: Nieuwbouw scholen en infra Weverswei (Onderwijs)

Toelichting op de afwijking:

Er zijn geen afwijkingen of overige zaken te melden.

Nr.	Projecten				
	Diverse projectmatige zaken				
<u>Specifiek toegekende bedragen via de Actualisatie van de Programmabegroting 2023</u>					
		2023	2024	2025	2026
	Werken aan sterke, aantrekkelijke stads- en dorpskernen	-250	-250	-250	-250
<u>Toelichting:</u>					
De toegekende bedragen zullen voor een groot deel worden ingezet voor projectmatige zaken in de openbare ruimte. Vandaar dat in deze rapportage de middelen onder het kopje "Projecten" zijn geplaatst. Invulling volgt nog.					

9 Financiële mutaties

In dit hoofdstuk kunnen we voorstellen doen voor financiële mutaties in de begroting. We zullen hierbij steeds de afweging maken of het een invulling van bestaand beleid betreft, of dat het om nieuwe zaken gaat. Nieuwe zaken/nieuw beleid doen we niet via de bestuursrapportage maar via een eigen raadsvoorstel, tenzij het een melding van een onontkoombare ontwikkeling betreft.

In de hierna volgende tabel is aangegeven wanneer een melding via de berap mogelijk is en wanneer er een separaat raadsvoorstel moet komen:

Type afwijking:	Er is geen keuze mogelijk: <ul style="list-style-type: none"> voldongen feit onontkoombaar	Er is wel een keuze mogelijk: <ul style="list-style-type: none"> vroegtijdige signalering
Binnen beleid, waarbij aanpassing van beleid niet aan de orde is.	Melden via berap	Melden via berap
Binnen beleid, waarbij heroverweging van beleid wenselijk is.	Melden via berap	Separaat raadsvoorstel
Buiten beleid	Melden via berap	Separaat raadsvoorstel

9.1 Voorgestelde (mutaties in) kredieten

1. Bijdrage Wetterskip Fryslân voor uitvoeren onderhoud vijverregeling

We hebben een bijdrage ontvangen van € 250.000 van Wetterskip Fryslân conform de vijverregeling. We verzoeken dit bedrag beschikbaar te stellen voor uitgaven voor het maaien, hekkelen en baggeren van vijvers in stedelijk gebied. Dit is conform de gemaakte afspraken met Wetterskip Fryslân.

2. Inkomsten Wetterskip t.b.v. uitgevoerde werkzaamheden OSW

De gemeente voert baggerwerk uit in stedelijk water. Dit is een gezamenlijk traject met Wetterskip Fryslân, waarbij het achterstallige onderhoud wordt weggewerkt. De gemeente doet de uitvoering en ontvangt achteraf 50% van de gemaakte kosten. We ontvangen in het voorjaar van 2023 een bedrag van ongeveer € 381.000,-. Dit geld moet beschikbaar gesteld worden voor het krediet Overdracht stedelijk water. Dit geld wordt dan ingezet voor de volgende fasen binnen OSW. Uiterlijk 2025 moet al het achterstallige onderhoud weggewerkt zijn en dragen we het beheer en onderhoud over aan Wetterskip Fryslân.

3. Tekort op investeringsbudget vervangen bruggen

In 2022 is het investeringsbudget van € 3 miljoen voor renovatie kapitaalgoederen benut om de nodige kapitaalgoederen te vervangen. Onder andere de betonbrug nabij Hichtum en de betonbrug tussen Oosthem en Sneek (Skerdyk) zouden worden vervangen. Door prijsstijgingen en aanvullende eisen (saneren, aanleg noodbrug) is de vervanging van de betonbrug nabij Hichtum flink duurder geworden. In plaats van de eerder (2021) geraamde € 450.000 blijkt daar minimaal € 700.000 voor nodig (afhankelijk van de aanbesteding). Met deze brug wordt na de zomer gestart.

Dan blijft er geen investeringsbudget over voor het vervangen van de betonbrug in de Skerdyk, terwijl deze er hard aan toe is. Raming € 350.000. Het is niet wenselijk om de vervanging van deze brug uit te stellen. Anders zullen er verkeersbeperkende maatregelen genomen worden. Ook andere werken zijn al in een vergevorderd stadium, dat het niet wenselijk is om deze uit te stellen.

We stellen voor om het voorgenomen werk door te laten gaan, het krediet te verhogen en de extra kapitaallasten te dekken uit het onderhoudsbudget Bruggen (bij een investering van € 350.000 gaat het om een kapitaallast van € 13.615).

4. Bodemsanering van terrein buitendienst Bolsward

Via raadsvoorstel van 22 december 2022 over de huisvesting van de buitendienst in Bolsward is melding gemaakt van een benodigde bodemsanering op het terrein van de nieuwe buitendienst in Bolsward. Het gaat om een bedrag van € 1,8 miljoen. De kosten voor bodemsanering kunnen niet geactiveerd worden en moeten in één keer worden betaald. In het voorstel van 22 december is aangegeven dat de dekking van de kosten van de bodemsanering betrokken zou worden bij de integrale afweging van de actualisatie van de Programmabegroting 2023, door dit ten laste te brengen van de Algemene Reserve. In deze actualisatie (voorstel van 2 februari 2023) is wel de dekking van de bouw van de buitendienst meegenomen, maar helaas is het onderdeel bodemsanering niet meegenomen. Vandaar dat we nu voorstellen om € 1,8 miljoen te onttrekken aan de Algemene Reserve voor de dekking van de bodemsanering.

Overzicht voorgestelde (mutaties in) kredieten (bedragen in €)				
Nr.	Omschrijving	Krediet	Invloed op reserves	Invloed op begroting
1.	Bijdrage Wetterskip Fryslân vijverregeling	250.000	0	0
2.	Inkomsten Wetterskip t.b.v. werkzaamheden OSW	381.000	0	0
3.	Investeringsbudget vervangen bruggen	350.000	0	-13.615
4.	Bodemsanering terrein buitendienst in Bolsward	1.800.000	-1.800.000	0
Totaal		2.781.000	-1.800.000	-13.615

9.2 Voorgestelde begrotingswijzigingen

Via deze bestuursrapportage leggen we de volgende voorstellen voor:

a. Diverse overboekingen, met name personeel (deels incidenteel/deels structureel)

Dit betreft diverse overboekingen, met betreffende de inzet van personeel. De wijzigingen hebben geen effect op het verwachte resultaat. Er vinden verschuivingen plaats tussen programma's, vandaar dat we deze wijzigingen hier opnemen.

b. Meerkosten controle Jaarstukken 2022 (incidenteel)

Door vertraging in het aanleverproces, extra uitgevoerde controles en de grote toename van het aantal SiSa-regelingen, heeft de accountant extra kosten (meerkosten) moeten maken. Hierdoor het nodig om het budget voor accountantskosten aan te vullen met € 55.000.

c. Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) (incidenteel)

De minister verstrekt jaarlijks aan gemeenten een specifieke uitkering ter bekostiging van de realisatie of de instandhouding van de Informatiepunten Digitale Overheid (IDO). Naar aanleiding hiervan hebben we een beschikking ontvangen van circa € 88.000. Dit bedrag komt ten gunste van de Openbare Bibliotheek. We stellen voor om de inkomsten en de uitgaven beide met € 88.000 te verhogen.

d. Nader voorlopig BUIG budget 2023 (structureel)

Op 3 mei heeft het Rijk het nader voorlopig BUIG-budget 2023 bekend gemaakt. Voor ons een bedrag van € 31.866.000. Dit bedrag is nog zonder compensatie voor de stijging van de uitkeringen per 1 januari 2023 met 10,15%. Deze compensatie wordt pas op 1 oktober toegevoegd aan ons budget als op die datum het definitieve budget 2023 wordt vastgesteld door het Rijk.

Het Rijk heeft wel een inschatting gegeven wat het budget inclusief compensatie zou kunnen worden. Het Rijk schat onze BUIG 2023 op dit moment in op € 35.286.000. Het budget stijgt daardoor met € 3.122.000. We stellen voor de begroting daarop aan te passen. De inkomsten en uitgaven stijgen dan met € 3.122.000.

e. Voordeel Beschermd Wonen inzetten voor Wmo (incidenteel)

Sociaal Domein Fryslân voert taken uit voor de Friese gemeenten onder andere op het gebied van Beschermd Wonen (BW). Op dit onderdeel is in 2022 een flink bedrag onbenut gebleven. Dit komt met name door minder cliënten (vooral door uitstroom naar de Wet Langdurige Zorg, WLZ). Voor de gemeente Súdwest-Fryslân ging het om een bedrag van ongeveer € 1,5 miljoen. De prognose van SDF is dat ook in 2023 een dergelijk resultaat te verwachten is.

Daarnaast verstrekt SDF vanuit haar taak als centrumgemeente subsidies aan diverse instellingen. Door gelijkblijvend budget en indexering van de verstrekte subsidies is de verwachting dat er dit jaar geen bedrag aan gemeenten wordt uitgekeerd. In de begroting wordt nog rekening gehouden met een bijdrage van € 280.000.

We zien dat de doelgroep volwassen met complexe problematiek die ondersteuning nodig heeft van de Gemeente in het kader van de WMO in toenemende mate intensievere ondersteuning nodig heeft van de gebiedsteams. Voorgesteld wordt daarom om het resultaat in te zetten voor diverse zaken op Wmo gebied.

f. Bedrijfsrestaurant (incidenteel)

De begroting voor de uitgaven van het bedrijfsrestaurant zijn dit jaar te laag mede door de gestegen inkooprijzen en hogere bezoekersaantallen. Hier tegenover staan hogere inkomsten door meer omzet.

g. Inzamelen kunststof (structureel)

Het systeem voor inzamelen kunststof is gewijzigd. De verwerking en opbrengst van kunststof loopt niet langer via de gemeente maar rechtstreeks via Omrin. Hierdoor zullen de inkomsten uitgaven voor SWF veranderen. Zowel de uitgaven als de inkomsten zullen dalen met € 800.000.

h. Overschrijding energie (gemeentebreed) (structureel)

Wegens de oorlog in Oekraïne zijn in 2022 de energieprijzen enorm gestegen. De gemeente betaalt vanaf oktober 2022 behoorlijk meer voor energie. Ten opzichte van het oude contract is de gasprijs met (ongeveer) 250% gestegen en de elektraprijs met (ongeveer) 500% gestegen. Daarnaast zijn de netbeheiderskosten gestegen met € 150%. Om de prijsstijging in 2023 te compenseren, is er eenmalig een bedrag van € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld.

Op basis van het huidige inkoopcontract en inkoopvolume verwachten we dat de kosten van energie met € 2.800.000 zullen stijgen (van € 1,7 miljoen naar € 4,4 miljoen).

De kostenstijging van energie die we inkopen voor derden kunnen we rechtstreeks doorberekenen. Dit gaat om een bedrag van naar schatting € 450.000. De kostenstijging van energie die we inkopen voor rioolgemalen kunnen we verdisconteren in de rioolheffing. Dit gaat om een bedrag van naar schatting € 350.000. Met de eerder genoemde budgetverhoging van € 1,5 miljoen, zal per saldo de overschrijding gemeentebreed naar schatting € 500.000 bedragen over 2023.

i. Bijdrage Wetterskip Fryslân voor uitvoeren onderhoud waterlopen (incidenteel)

De verwachte bijdrage van Wetterskip Fryslân van 2023 voor het onderhoud aan waterlopen is circa € 300.000. We verzoeken dit bedrag beschikbaar te stellen voor uitgaven voor het maaien en hekkelen van diverse watergangen. Dit is conform de overeenkomst met Wetterskip Fryslân.

j. Verwachte overschrijding onderhoudsbudgetten waterbouw (incidenteel)

Bij de onderhoudsbudgetten van de waterbouwkundige kunstwerken (bruggen en oevers/kaden) verwachten we in 2023 een ruime overschrijding. In totaal gaat het naar verwachting om € 600.000. De overschrijding wordt mede veroorzaakt door uitgestelde werkzaamheden van vorig jaar, omdat we toen te maken hadden met vertraagde leveranties. Verder gaat het vooral om een piek in onderhoud en zwaardere eisen die worden gesteld bij diverse werkzaamheden. In 2023 is een piek te zien in onderhoud (onderhoud per jaar is nooit gelijk). De exacte overschrijding is nog onzeker, omdat door aanbestedingen het bedrag nog hoger of lager uit kan vallen. Ook op de uitvoering zelf zitten nog onzekerheden.

In de reserve kapitaalgoederen zit een bedrag van € 224.396. Voorgesteld wordt dit bedrag alvast toe te voegen aan het onderhoudsbudget 2023. We inventariseren nog hoe groot de exacte overschrijding zal zijn en wegen we af of aanvullende dekking nodig is.

k. Hogere inkomsten vergunningen (incidenteel)

Voor twee grote projecten, herstel Prinses Margrietunnel en plan 26 woningen Sneek, zijn leges ontvangen van totaal € 300.000. Dit zijn projecten boven de normale vergunningverlening en dit leidt tot hogere legesinkomsten. De prognose ondersteunt deze aanname. De hogere inkomsten kunnen worden gebruikt voor extra gemeentelijke inzet voor deze projecten.

l. Wijziging in kapitaallasten (structureel)

Betreft een financieel technische wijziging van kapitaallasten die budgettair neutraal verloopt. Een deel van de kapitaallasten is in de begroting bruto begroot (zowel aan inkomstenkant als aan uitgavenkant), dat had gesaldeerd moeten (alleen aan uitgavenkant). Deze wijziging corrigeert dit.

Overzicht voorgestelde begrotingswijzigingen (bedragen x € 1.000)	I/S	Invloed op saldo	Programma Sociaal		Programma Ruimte		Programma Bestuur		Overzichten		Mutaties reserves	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Eindstand vorige rapportage		2.638	171.412	40.850	73.472	34.576	17.033	1.431	46.532	227.162	6.331	13.398
Mutaties door afzonderlijke raadsvoorstellen		0	0	0	0	0	-92	0	224	-73	0	205
Beginstand deze rapportage		2.638	171.412	40.850	73.472	34.576	16.942	1.431	46.756	227.089	6.331	13.603
<u>Voorgestelde begrotingswijzigingen</u>												
a. Diverse overboekingen, met name personeel	I/S	0	0	0	192	8	8	-15	87	294	0	0
b. Meerkosten controle Jaarstukken 2022	I	-55	0	0	0	0	55	0	0	0	0	0
c. Informatiepunt Digitale Overheid (IDO)	I	0	88	88	0	0	0	0	0	0	0	0
d. Nader voorlopig BUIG budget 2023	S	0	3.122	3.122	0	0	0	0	0	0	0	0
e. Voordeel Beschermd Wonen naar Wmo	I	0	1.265	1.265	0	0	0	0	0	0	0	0
f. Bedrijfsrestaurant	I	0	0	0	0	0	0	0	50	50	0	0
g. Inzamelen kunststof	S	0	0	0	-800	-800	0	0	0	0	0	0
h. Overschrijding energie (gemeentebreed)	S	-500	0	0	1.300	800	0	0	0	0	0	0
i. Bijdrage Wetterskip onderhoud waterlopen	I	0	0	0	300	300	0	0	0	0	0	0
j. Verwachte overschrijding waterbouw	I	0	0	0	224	0	0	0	0	0	0	224
k. Hogere inkomsten vergunningen	I	0	0	0	300	300	0	0	0	0	0	0
l. Wijziging in kapitaallasten	J	0	-354	-354	-841	-841	0	0	-49	-49	0	0
Totaal voorgestelde begrotingswijzigingen		-555	4.121	4.121	676	-233	63	-15	88	296	0	224
Eindstand deze rapportage		2.083	175.532	44.971	74.147	34.343	17.005	1.416	46.844	227.385	6.331	13.827

10 Ombuigingsmonitor

Inleiding

In de Programmabegroting 2020 is een groot aantal ombuigingen opgevoerd. De meeste hiervan zijn inmiddels gerealiseerd of vervallen. Nog een klein deel staat open. Het betreft de volgende punten:

Bedragen x € 1.000		Taakstelling	Vervallen	Gerealiseerd	Nog te realiseren	Lastig te realiseren
		2023	2023	2023	2023	2023
Programma 2 Ruimte						
P2-01	Verkoop strategische gebouwen	250	0	0	250	0
P2-04	Verkoop snippergroen	50	0	0	50	0
Programma 3 Bestuur						
P3-03	Continu verbeteren	1.550	476	875	200	0